

Briuselis, 2024 m. balandžio 18 d.
(OR. en)

8580/24

Tarpinstitucinė byla:
2016/0223(COD)

CODEC 1013
ASILE 49
PE 80

INFORMACINIS PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinųjų atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartų, kuriuo iš dalies keičiama 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso – Pirmojo svarstymo Europos Parlamente rezultatai (2024 m. balandžio 10–11 d., Briuselis)

I. ĮVADAS

Vadovaujantis SESV 294 straipsnio nuostatomis ir Bendra deklaracija dėl praktinių bendro sprendimo procedūros taisyklių¹, įvyko keli neoficialūs Tarybos, Europos Parlamento ir Komisijos atstovų pasitarimai siekiant dėl šio dokumento susitarti per pirmąjį svarstymą.

Atsižvelgiant į tai, Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto (LIBE) pirmininkas Juanas Fernando LÓPEZAS AGUILARAS (S&D, ES) LIBE komiteto vardu pateikė pirmiau nurodyto pasiūlymo dėl reglamento, dėl kurio Tanja FAJON (S&D, SI) parengė pranešimo projektą, kompromisinį pakeitimą (178 pakeitimas). Dėl šio pakeitimo buvo susitarta pirmiau minėtų neoficialių pasitarimų metu. Be to, ID frakcija pateikė 11 pakeitimų (179–190 pakeitimai).

¹ OL C 145, 2007 6 30, p. 5.

II. BALSAVIMAS

Balsuojant 2024 m. balandžio 10 d. plenariniame posėdyje pirmiau nurodyto pasiūlymo dėl reglamento kompromisinis pakeitimas (178 pakeitimas) buvo priimtas. Kitų pakeitimų priimta nebuvo. Taip iš dalies pakeistas Komisijos pasiūlymas yra Parlamento per pirmąjį svarstymą priimta pozicija, kuri pateikiama šio pranešimo priede išdėstytoje jo teisėkūros rezoliucijoje².

Parlamento pozicija atspindi tai, dėl ko anksčiau susitarė institucijos. Todėl Taryba turėtų galėti patvirtinti Parlamento poziciją.

Tada aktas būtų priimtas ta redakcija, kuri atitinka Parlamento poziciją.

² Teisėkūros rezoliucijoje išdėstytoje Parlamento pozicijos redakcijoje pažymėti Komisijos pasiūlyme padaryti pakeitimai. Į Komisijos tekstą įrašytas naujas tekstas pažymėtas *paryškintuoju kursyvu*. Išbrauktas tekstas pažymėtas simboliu „■“.

P9_TA(2024)0185

Trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų standartai

2024 m. balandžio 10 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartų, kuriuo iš dalies keičiama 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (COM(2016)0466 – C8-0324/2016 – 2016/0223(COD))

(Įprasta teisėkūros procedūra: pirmasis svarstymas)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymą Parlamentui ir Tarybai (COM(2016)0466),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 2 dalį, 78 straipsnio 2 dalies a ir b punktus ir 79 straipsnio 2 dalies a punktą, pagal kuriuos Komisija pateikė pasiūlymą Parlamentui (C8-0324/2016),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 3 dalį,
- atsižvelgdamas į 2016 m. gruodžio 14 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
- atsižvelgdamas į 2017 m. vasario 8 d. Regionų komiteto nuomonę²,
- atsižvelgdamas į preliminarų susitarimą, kurį atsakingas komitetas patvirtino pagal Darbo tvarkos taisyklių 74 straipsnio 4 dalį, ir į 2024 m. vasario 8 d. laišku Tarybos atstovo priimtą įsipareigojimą pritarti Parlamento pozicijai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 4 dalį,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 59 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto nuomonę,
- atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A8-0245/2017),

¹ OL C 75, 2017 3 10, p. 97.

² OL C 207, 2017 6 30, p. 67.

1. priima per pirmąjį svarstymą toliau pateiktą poziciją;
2. ragina Komisiją dar kartą perduoti klausimą svarstyti Parlamentui, jei ji savo pasiūlymą pakeičia nauju tekstu, jį keičia iš esmės arba ketina jį keisti iš esmės;
3. paveda Pirmininkei perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir nacionaliniams parlamentams.

Europos Parlamento pozicija, priimta 2024 m. balandžio 10 d. per pirmąjį svarstymą, siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/... dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartų, kuriuo iš dalies keičiama **■ Tarybos direktyva 2003/109/EB ir panaikinama *Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES***

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 78 straipsnio 2 dalies a ir b punktus ir 79 straipsnio 2 dalies a punktą,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę²,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros³,

¹ OL C 75, 2017 3 10, p. 97.

² OL C 207, 2017 6 30, p. 67.

³ 2024 m. balandžio 10 d. Europos Parlamento pozicija.

kadangi:

- (1) buvo atlikta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES⁴ esminių pakeitimų. Siekiant suderinti sprendimus dėl prieglobsčio bei tarptautinės apsaugos pobūdžio aspektus ir užtikrinti didesnę jų konvergenciją, kad būtų sumažinta paskatų judėti į Sąjungoje, ***kad tarptautinės apsaugos gavėjai būtų skatinami likti valstybėje narėje, kuri jiems suteikė apsaugą***, ir kad būtų užtikrinta, kad su tarptautinės apsaugos gavėjais būtų elgiamasi vienodai, tą direktyvą reikėtų panaikinti ir pakeisti reglamentu;
- (2) bendra prieglobsčio politika, apimanti ir bendrą Europos prieglobsčio sistemą (BEPS), grindžiamą visapusiškai ir visiems taikoma 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso su papildymais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu (toliau – Ženevos konvencija), yra neatsiejama nuo Sąjungos tikslo laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, atvirą žmonėms, kurie dėl susiklosčiusių aplinkybių teisėtai siekia apsaugos Sąjungoje. Tokia politika turėtų būti grindžiama valstybių narių solidarumo ir teisingo atsakomybės, įskaitant finansinę naštą, pasidalijimo principais. ***Ženevos konvencija yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pagrindas;***

⁴ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011 12 20, p. 9).

- (3) BEPS grindžiama bendrais prieglobsčio procedūrų, pripažinimo ir Sąjungos lygmeniu suteikiamos apsaugos, priėmimo sąlygų ir sistemos, pagal kurią nustatoma už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą atsakinga valstybė narė, standartais. Nors iki šiol laipsniškai plėtojant BEPS padaryta pažanga, valstybėse narėse taikomos procedūros, pripažinimo rodikliai, suteikiamos apsaugos pobūdis, materialinių priėmimo sąlygų lygis ir tarptautinės apsaugos prašytojams ir gavėjams suteikiamos lengvatos vis dar gerokai skiriasi. Tie skirtumai **galėtų paskatinti** antrinį judėjimą ir sutrukdyti užtikrinti, kad su visais prašytojais būtų elgiamasi vienodai, kad ir kur Sąjungoje jie pateiktų prašymą;
- (4) 2016 m. balandžio 6 d. savo komunikate „Bendros Europos prieglobsčio sistemos reformavimas ir teisėtų kelių į Europą tiesimas“ Komisija išdėstė BEPS tobulinimo galimybes, būtent: sukurti tvarią ir teisingą sistemą, pagal kurią būtų nustatoma, kuri valstybė narė yra atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą, sustiprinti sistemą EURODAC, užtikrinti didesnę Sąjungos prieglobsčio sistemos konvergenciją, užkirsti kelią antriniam judėjimui Sąjungoje ir **paversti** Europos prieglobsčio **paramos biurą** agentūra. Tas komunikatas parengtas atsižvelgiant į 2016 m. vasario 18–19 d. išreikštus Europos Vadovų Tarybos raginimus užtikrinti pažangą reformuojant esamą Sąjungos sistemą, kad prieglobsčio politika būtų humaniška ir veiksminga; ■

- (5) *kadangi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 78 straipsnio 2 dalyje raginama suteikti vienodą prieglobsčio statusą ir* užtikrinti, kad BEPS ■ gerai veiktų, reikėtų padaryti nemažą pažangą užtikrinant nacionalinių prieglobsčio sistemų konvergenciją ir ypač daug dėmesio skirti skirtingiems pripažinimo rodikliams ir valstybėse narėse suteikiamo apsaugos statuso tipams. Be to, tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiamos teisės turėtų būti dar aiškiau apibrėžtos ir suvienodintos;
- (6) todėl, siekiant visoje Sąjungoje užtikrinti vienodesnį suderinimo lygį ir suteikti daugiau teisinio tikrumo ir skaidrumo, būtinas reglamentas;
- (7) pagrindinis šio reglamento tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus kriterijus nustatydamos, kuriems asmenims iš tikrųjų reikia tarptautinės apsaugos, ir garantuoti, kad *tarptautinės apsaugos gavėjams* visose valstybėse narėse būtų suteikiamos tokios pat teisės;

- (8) dar labiau suvienodinus pripažinimo ir su pabėgėlio bei papildomos apsaugos statusų pobūdžiu susijusias taisykles, taip pat turėtų būti labiau apribotas tarptautinės apsaugos prašytojų ir gavėjų antrinis judėjimas tarp valstybių narių ■ ;
- (9) tarptautinė apsauga turėtų būti suteikiama *trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kuriems taikomas šis reglamentas ir kurie atitinka sąlygas tarptautinei apsaugai įgyti. Trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kurie nepatenka į šio reglamento taikymo sritį, tarptautinė apsauga neturėtų būti suteikiama.* Jei suteikiami *nacionaliniai humanitariniai* statusai, *neturėtų* būti rizikos juos supainioti su tarptautine apsauga;
- (10) ■ šio reglamento nuostatos dėl tarptautinės apsaugos pobūdžio ■ , įskaitant taisykles, skirtas atgrasyti nuo antrinio judėjimo, *turėtų būti taikomos asmenims, kuriems buvo suteikta tarptautinė apsauga sėkmingai užbaigus perkėlimo į ES arba humanitarinio priėmimo procedūrą, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) .../...⁵⁺*;

⁵ 2024 m. d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) .../..., kuriuo sukuriamas Sąjungos perkėlimo ir humanitarinio priėmimo sistema ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2021/1147 (OL L, ..., ELI: ...).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS Nr. 18/24 (2016/0225(COD)), numerį, o išnašoje – to reglamento numerį, datą, pavadinimą, OL nuorodą ir ELI nuorodą.

- (11) šiame reglamente paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) **ir Europos žmogaus teisių ir konvencijoje (EŽTK)**. Visų pirma šiuo reglamentu siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinčių šeimos narių teisę į prieglobstį, taip pat sudaryti sąlygas taikyti Chartijos nuostatas, susijusias su žmogaus orumu, teise į privatą ir šeimos gyvenimą, saviraiškos ir informacijos laisvę, teise į mokslą, laisvę pasirinkti profesiją ir teisę dirbti, laisvę užsiimti verslu, teise į prieglobstį, **apsauga perkėlimo, išsiuntimo ar ekstradicijos atveju, lygybė prieš įstatymą**, nediskriminavimu, vaiko teisėmis ir teisėmis į socialinę apsaugą, socialinę paramą ir sveikatos priežiūrą. Todėl tos nuostatos turėtų būti atitinkamai įgyvendinamos;
- (12) dėl elgesio su asmenimis, kuriems taikomas šis reglamentas, valstybės narės yra saistomos pareigų pagal tarptautinės teisės dokumentus, kurių šalys jos yra, ypač pagal tuos, kuriais draudžiama diskriminacija;

- (13) kad būtų tinkamai remiamos valstybių narių pastangos įgyvendinti šiuo reglamentu nustatytus standartus, visų pirma parama teikiama toms valstybėms narėms, kurių prieglobsčio sistemoms – ypač dėl jų geografinės arba demografinės padėties – tenka ypatingas ir neproporcingas krūvis, turėtų būti naudojami Prieglobsčio, migracijos ir **integracijos** fondo, įsteigto Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1147⁶, ištekliai. ***Nors turėtų būti laikomasi dvigubo finansavimo draudimo bendrojo principo, valstybės narės visais valdymo lygmenimis turėtų visapusiškai naudotis galimybėmis, teikiamomis fondų, kurie nėra tiesiogiai susiję su prieglobsčio ir migracijos politika, tačiau galėtų būti naudojami tos srities veiksmams finansuoti;***

⁶ 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1147, kuriuo nustatomas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (OL L 251, 2021 7 15, p. 1).

- (14) Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra, *įsteigta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/2303*⁷ (toliau – prieglobsčio agentūra), turėtų teikti tinkamą paramą taikant šį reglamentą, visų pirma, *atitinkamos valstybės narės prašymu ar jai sutikus*, skirti ekspertų, kad jie padėtų tos valstybės narės institucijoms priimti, registruoti ir nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus, taip pat teikti atnaujintą informaciją apie trečiąsias šalis, įskaitant kilmės šalių informaciją, ir kitas susijusias gaires bei priemones. Taikydamos šį reglamentą, valstybių narių institucijos turėtų atsižvelgti į prieglobsčio agentūros parengtus veiklos standartus, *rodiklius*, gaires ir nustatytą geriausią patirtį. Vertindamos tarptautinės apsaugos prašymus *ir nedarydamos poveikio tų vertinimų kiekvienu konkrečiu atveju pobūdžiui*, valstybių narių institucijos turėtų atsižvelgti į prieglobsčio agentūros ir naudojantis europiniais informacijos *apie trečiąsias* šalis tinklais pagal Reglamentą (ES) 2021/2303 Sąjungos lygmeniu teikiamą informaciją, ataskaitas, bendrą padėties kilmės šalyse analizę ir gaires;

⁷ 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2303 dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 439/2010 (OL L 468, 2021 12 30, p. 1).

- (15) taikant šį reglamentą, pagal 1989 m. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją svarbiausia turėtų būti vaiko interesai. Vertindamos, kas geriausiai atitinka vaiko interesus, valstybių narių institucijos visų pirma turėtų tinkamai atsižvelgti į šeimos vientisumo principą ir nepilnamečio gerovę ir socialinę raidą, **kalbos įgūdžius**, saugumą ir apsaugą ir į nepilnamečio nuomonę pagal jo amžių ir brandą;
- (16) *siekdamos apsaugoti vaiko interesus ir nepilnamečio bendrą gerovę ir skatinti užtikrinti tęstinumą teikiant pagalbą nelydimiems nepilnamečiams ir jiems atstovaujant, valstybės narės turėtų stengtis kiek įmanoma užtikrinti, kad už nelydimą nepilnametį liktų atsakingas tas pats fizinis asmuo, taip pat ir prieglobsčio procedūros metu bei suteikus tarptautinę apsaugą;*
- (17) *remiantis individualiu vertinimu, suaugęs vaikas turėtų būti laikomas išlaikomu tik tuo atveju, kai tas vaikas nepajėgia savęs išlaikyti dėl fizinės ar psichinės būklės, susijusios su sunkia nuolatine liga ar sunkia negalia;*

- (18) *šio reglamento nuostatos, susijusios su šeimos vientisumu, neprieštarauja valstybių narių pripažįstamoms vertybėms ir principams. Poligaminės santuokos atveju kiekviena valstybė narė turi nuspręsti, ar ji pageidauja taikyti nuostatas, susijusias su šeimos vientisumu, poligaminiams namų ūkiams, be kita ko, dar vieno sutuoktinio ir tarptautinės apsaugos gavėjo nepilnamečiams vaikams;*
- (19) *su šeimos vientisumu susijusių nuostatų taikymas visada turėtų būti grindžiamas tikrais šeimos santykiais ir neturėtų apimti priverstinių santuokų ir santuokų arba partnerysčių, sudaromų tik tam, kad atitinkamas asmuo galėtų atvykti į valstybes nares arba jose gyventi. Siekiant nediskriminuoti šeimos narių dėl to, kur šeima buvo sukurta, šeimos sąvoka turėtų apimti ir šeimas, sukurtas ne kilmės šalyje, tačiau iki atvykimo į Sąjungos teritoriją;*

- (20) *kai valstybė narė šeimos vientisumo tikslais nusprendžia, kad santuoką sudariusio nepilnamečio interesus geriausiai užtikrina to nepilnamečio tėvai, to nepilnamečio santuoktinis neturėtų pagal šį reglamentą gauti jokių su ta santuoka susijusių teisių gyventi šalyje;*
- (21) šiuo reglamentu nedaroma poveikio prie Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) ir SESV pridėtam Protokolui Nr. 24 dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio;
- (22) pabėgėlio statuso pripažinimas yra deklaratyvus veiksmas;
- (23) nustatydamas, ar prašytojas yra pabėgėlis, kaip suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį, valstybių narių institucijos vertingų rekomendacijų galėtų gauti konsultuodamosi su Jungtinių Tautų vyriausiuoju pabėgėlių reikalų komisaru;

- (24) *nagrinėdama, ar prašytojų baimė būti persekiojamiems yra visiškai pagrįsta arba ar jiems kyla realus pavojus patirti didelę žalą ir ar veikiančios stabilios nevalstybinės institucijos, įskaitant tarptautines organizacijas kontroliuoja valstybę ar didelę jos teritorijos dalį ir teikia apsaugą, ir vertindama, ar prašytojai gali naudotis apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos kitoje kilmės šalies dalyje, išskyrus jų gyvenamąją vietą (apsaugos kilmės šalyje alternatyva), sprendžiančioji institucija turėtų, be kita ko, atsižvelgti į susijusią bendrą informaciją ir rekomendacijas, kurias pateikė Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaras;*
- (25) reikėtų nustatyti pabėgėlio statuso apibrėžimo ir pobūdžio standartus, kad valstybių narių nacionalinės kompetentingos institucijos galėtų jais vadovautis taikydamos Ženevos konvenciją;

- (26) būtina nustatyti prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį bendrus kriterijus;
- (27) *kai vienas ar keli tam tikri prašytojo pareiškimų aspektai nėra pagrįsti dokumentais ar kitais įrodymais, abejonės turėtų būti aiškinamos prašytojo naudai, jei jis sąžiningai stengėsi pagrįsti būtinybę gauti tarptautinę apsaugą, pateikta visa prašytojo turima susijusi informacija ir tinkamai paaiškinta, kodėl nepateikta kitos susijusios informacijos, prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs ir patikimi ir nustatyta, kad prašytojas apskritai yra patikimas, atsižvelgiant į laiką, kada prašytojas paprašė suteikti tarptautinę apsaugą, ir atitinkamais atvejais į priežastis, dėl kurių prašytojas to neprašė anksčiau;*
- (28) *sprendžiančioji institucija neturėtų daryti išvados, jog prašytojas nėra patikimas vien dėl to, kad šis prašytojas savo seksualinės orientacijos, kokios jis pats teigia esąs, nenurodė pirmą kartą, kai jam buvo suteikta galimybė paaiškinti persekiojimo priežastis, nebent yra akivaizdu, kad prašytojas siekia tik atidėti sprendimo, kuriuo jis bus grąžintas, vykdymą arba jam sukliudyti;*

- (29) *turėtų būti atsižvelgiama į prašytojo įsitikinimus, pažiūras ar reiškiamą požiūrį, dėl kurių imtasi veiklos, kuri galėtų būti visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamam ar realaus pavojaus patirti didelę žalą priežastimi, net jeigu jie buvo visiškai ar iš dalies nusišalę kilmės šalyje;*
- (30) *jeigu procedūros metu prašytojas nepasiekiamas dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių, taikomos atitinkamos nuostatos ir apsaugos priemonės, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) .../...⁸⁺, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) .../...⁹⁺⁺ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) .../...¹⁰⁺⁺⁺;*
- (31) visų pirma būtina įvesti šias bendras sąvokas: *sur place* atsirandantis apsaugos poreikis, žalos ir apsaugos šaltiniai, apsauga kilmės šalyje ir persekiojimas, įskaitant persekiojimo priežastis;

⁸ 2024 m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) .../... dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1147 ir (ES) 2021/1060 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 (OL L, ..., ELI: ...).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS Nr. 21/24 (2020/0279(COD)), numerį, o išnašoje – to reglamento numerį, datą, pavadinimą, OL nuorodą ir ELI nuorodą.

⁹ 2024 m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) .../..., kuriuo Sąjungoje nustatoma bendra tarptautinės apsaugos tvarka ir panaikinama Direktyva 2013/32/ES (OL L, ..., ELI: ...).

⁺⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS Nr. 16/24 (2016/0224A(COD)), numerį, o išnašoje – to reglamento numerį, datą, pavadinimą, OL nuorodą ir ELI nuorodą.

¹⁰ 2024 m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) .../..., kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L, ..., ELI: ...).

⁺⁺⁺ OL: prašom tekste įrašyti direktyvos, esančios dokumente PE-CONS Nr. 69/23 (2016/0222(COD)), numerį, o išnašoje – tos direktyvos numerį, datą, pavadinimą, OL nuorodą ir ELI nuorodą.

- (32) apsaugą gali teikti valstybė arba veikiančios **stabilios nevalstybinės institucijos**, arba **■** tarptautinės organizacijos, *kurios kontroliuoja valstybę ar didelę jos teritorijos dalį* ir atitinka **šiuo reglamente** nustatytas sąlygas, jei jos gali ir nori suteikti apsaugą. Tokia apsauga turėtų būti veiksminga ir nelaikino pobūdžio;
- (33) *jei valstybė ar valstybės subjektai nėra persekiojimą vykdančios ir didelę žalą darančios subjektai, sprendžiančioji institucija, vertindama tarptautinės apsaugos prašymą, turėtų išnagrinėti, ar esama apsaugos kilmės šalyje alternatyvos, kai tik nustato, kad kitu atveju prašytojui būtų taikomi šiuo reglamente nustatyti priskyrimo kriterijai.* Veiksminga apsaugos kilmės šalyje alternatyva nuo persekiojimo ar didelės žalos prašytojams turėtų būti prieinama kilmės šalies dalyje, į kurią jie gali saugiai ir teisėtai keliauti, į kurią gali atvykti ir kurioje, kaip pagrįstai tikimasi, gali įsikurti. **■** Pareiga įrodyti, kad esama apsaugos kilmės šalyje alternatyvos, turėtų tekti sprendžiančiajai institucijai. *Kai sprendžiančioji institucija įrodo, kad esama apsaugos kilmės šalyje alternatyvos, prašytojai turėtų turėti teisę pateikti turimus įrodymus ir informaciją;*

- (34) *sprendama, ar galima pagrįstai tikėtis, kad prašytojai įsikurs kitoje kilmės šalies dalyje, sprendžiančioji institucija taip pat turėtų atsižvelgti į tai, ar prašytojai galės patenkinti savo pagrindinius poreikius, susijusius su galimybe gauti maisto, naudotis higienos reikmenimis ir turėti pastogę, atsižvelgiant į vietos aplinkybes jų kilmės šalyje;*
- (35) jei valstybė ar valstybės subjektai yra persekiojimą vykdančios ar didelę žalą darančios subjektai, turėtų būti daroma prielaida, kad prašytojas neturi galimybės naudotis veiksminga apsauga, *o sprendžiančioji institucija neturi nagrinėti, ar esama apsaugos kilmės šalyje alternatyvos. Sprendžiančioji institucija turėtų galėti išnagrinėti, ar esama apsaugos kilmės šalyje alternatyvos tik tuo atveju, kai aiškiai nustatyta, kad persekiojimo ar didelės žalos pavojų kelia subjektai, kurių galia aiškiai apsiriboja tik konkrečia geografinė zona, arba kai pati valstybė kontroliuoja tik tam tikras atitinkamos šalies dalis;*

- (36) *vertinant sur place prašymą, tai, kad pavojus būti persekiojamam ar patirti didelę žalą yra grindžiamas aplinkybėmis, kurios nėra kilmės šalyje turėtų įsitikinimų ar požiūrio reiškimas ir tolesnis jų laikymasis, galėtų reikšti, kad vienintelis arba pagrindinis prašytojo tikslas buvo sudaryti būtinas sąlygas prašyti tarptautinės apsaugos;*
- (37) *priklausomai nuo aplinkybių, persekiojimo veiksmai, susiję su lytimi ar su tuo, kad asmuo yra vaikas, gali, be kita ko, apimti nepilnamečių verbavimą, genitalijų žalojimą, priverstinę santuoką, prekybą vaikais ir vaikų darbą, taip pat prekybą žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais;*
- (38) *persekiojimo veiksmai galėtų pasireikšti kaip neproporcingas arba diskriminacinis baudžiamasis persekiojimas ar baudimas. Toks neproporcingas arba diskriminacinis baudžiamasis persekiojimas ar baudimas gali atsirasti, be kita ko, tais atvejais, kai prašytojas atsisako atlikti karo tarnybą dėl moralinių, religinių ar politinių priežasčių arba dėl priklausomybės tam tikrai etninei grupei ar tam tikros pilietybės;*

- (39) viena iš sąlygų pabėgėlio statusui įgyti pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį sąlygų yra priežastinis ryšys tarp persekiojimo priežasčių, t. y. rasės, religijos **ar įsitikinimų**, pilietybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei, ir persekiojimo veiksmų arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo;
- (40) taip pat būtina įvesti bendrą persekiojimo priežasties „priklausymas tam tikrai socialinei grupei“ sąvoką. Apibrėžiant tam tikrą socialinę grupę turėtų būti deramai atsižvelgiama į aspektus, susijusius su prašytojo **seksualine orientacija ar** lytimi, įskaitant lytinę tapatybę ir **lyties raišką**, kurie galėtų būti susiję su tam tikromis teisinėmis tradicijomis ir papročiais, kurių laikantis, pvz., žalojami lyties organai, vykdoma prievartinė sterilizacija ar daromi prievartiniai abortai, kiek tai yra susiję su visiškai pagrįsta prašytojo baime būti persekiojamam. **Priklausomai nuo aplinkybių, negalia galėtų būti vienas iš požymių, naudojamų tam tikrai socialinei grupei apibrėžti;**

- (41) *aplinkybės kilmės šalyje, įskaitant, pavyzdžiui, tai, kad yra priimti ir taikomi baudžiamosios teisės aktai, kurie specialiai skirti lesbietėms, gėjams, biseksualiems, translyčiams ir interseksualiems asmenims, gali reikšti, kad tie asmenys turi būti laikomi tam tikra socialine grupe;*
- (42) ■ vertindamos tarptautinės apsaugos prašymus, valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų prašytojo patikimumą vertinti tokiais metodais, kad būtų paisoma pagal Chartiją ir **EŽTK** užtikrinamų asmens teisių, visų pirma teisės į žmogaus orumą ir teisės į privatą ir šeimos gyvenimą. Visų pirma dėl **seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės** prašytojų neturėtų būti išsamiai klausinėjama apie jų lytinį gyvenimą arba atliekami su tuo susiję tyrimai;

- (43) Jungtinių Tautų tikslai ir principai nustatyti Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose ir įtvirtinti jų rezoliucijose dėl kovos su terorizmu priemonių. Šiose rezoliucijose, be kita ko, deklaruojama, kad „teroro aktai, metodai ir praktika prieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams“ ir kad „sąmoningas teroro aktų finansavimas, planavimas ir kurstymas taip pat prieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams“;
- (44) *taikant šio reglamento nuostatas dėl tarptautinės apsaugos nesuteikimo, kai yra pagrįstų priežasčių manyti, kad prašytojas įvykdė veiksmus, prieštaraujančius Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose nustatytiems Jungtinių Tautų tikslams ir principams, nėra būtina nustatyti, kad toks prašytojas yra nuteistas už kurį nors iš Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu¹¹ 3 straipsnio 1 dalyje nurodytų teroristinių nusikaltimų;*

¹¹ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR (OL L 88, 2017 3 31, p. 6).

- (45) *taikant šio reglamento nuostatas dėl tarptautinės apsaugos nesuteikimo teroristinės grupės veikloje dalyvavusiam prašytojui, tai, jog nėra nustatyta, kad tas prašytojas įvykdė, kėsinosi įvykdyti arba grasino įvykdyti teroro aktą, apibrėžtą Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijose, netrukdo valstybių narių institucijoms prašytojo elgesį laikyti prieštaraujančiu Jungtinių Tautų tikslams ir principams;*
- (46) *individualiai vertinant faktus, kurie galėtų būti rimtos priežastys manyti, kad prašytojas yra kaltas dėl Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų, yra kurstęs vykdyti tokius veiksmus ar kitaip dalyvavęs vykdant tokius veiksmus, yra labai svarbu tai, kad prašytojas valstybės narės teismuose buvo nuteistas už dalyvavimą teroristinės grupės veikloje, taip pat kad teismas nustatė, jog prašytojas buvo tokios grupės vadovas, ir neturėtų būti reikalavimo nustatyti, kad prašytojas kurstė vykdyti teroro aktą ar kitaip dalyvavo jį vykdant;*

- (47) politinio nusikaltimo įvykdymas iš esmės nėra pagrindas nesuteikti pabėgėlio statuso. Tačiau ■ itin žiaurūs veiksmai, kai nagrinėjamas veiksmas yra neproporcingas tariamam politiniam tikslui, ir teroro aktai, kuriems būdingas smurtas ■, net jei jie atliekami siekiant tariamai politinio tikslo, turėtų būti laikomi *sunkiais* napolitiniais nusikaltimais, todėl juos atlikusiems asmenims pabėgėlio statusas gali būti nesuteikiamas;
- (48) taip pat reikėtų nustatyti papildomos apsaugos statuso apibrėžimo ir pobūdžio standartus. Papildoma apsauga turėtų papildyti Ženevos konvencijoje numatytą pabėgėlių apsaugą. *Nors pabėgėlio statuso ir papildomos apsaugos statuso suteikimo pagrindas skiriasi, nuolat reikalinga apsauga galėtų būti panaši savo galiojimo trukme. Pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusu suteikiamos apsaugos pobūdis gali skirtis tik tais atvejais, kai tai aiškiai numatyta šiame reglamente. Vis dėlto šiuo reglamentu valstybėms narėms leidžiama suteikti tokias pačias teises ir lengvatas abiejų statusų gavėjams;*

- (49) būtina nustatyti bendrus kriterijus, kuriais remiantis tarptautinės apsaugos prašytojai *bus pripažįstami* papildomos apsaugos *gavėjais*. Tokie kriterijai turėtų būti grindžiami tarptautiniais įsipareigojimais pagal žmogaus teisių dokumentus ir valstybių narių praktika;
- (50) vertinant didelę žalą, dėl kurios prašytojai galėtų būti priskirti prie papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų, nesirenkamojo smurto sąvoka ■ turėtų apimti smurtą, kurį žmonės gali patirti, kad ir kokios būtų jų asmeninės aplinkybės;
- (51) ■ vertinant didelę žalą, situacijos, kuriose trečiosios šalies ginkluotosios pajėgos susiremia su viena ar keliomis ginkluotomis grupuotėmis arba dvi ar kelios ginkluotos grupuotės susiremia tarpusavyje, turėtų būti laikomos vidaus ginkluotu konfliktu. Toks konfliktas nebūtinai turi būti kvalifikuojamas kaip netarptautinis ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę, o atlikus atitinkamoje teritorijoje vykdomo smurto lygio vertinimą, nereikia atskirai vertinti ginkluotų susirėmimų intensyvumo, konfliktuojančių ginkluotųjų pajėgų organizacijos lygio arba konflikto trukmės;

- (52) dėl reikalaujamų įrodymų, kad *civilio gyvybei ar asmeniui* iškilusi didelė ir asmeninė grėsmė, ■ sprendžiančiosios institucijos neturėtų reikalauti iš prašytojų pateikti įrodymų, kad grėsmė jiems kyla būtent dėl *su* jų asmeninėmis aplinkybėmis *susijusių* veiksmų. Vis dėlto prašymui pagrįsti pakanka mažesnio beatodairiško smurto lygio, jei prašytojai gali įrodyti, kad grėsmė jiems kyla būtent dėl *su* jų asmeninėmis aplinkybėmis *susijusių* veiksmų. Be to, išimtiniais atvejais turėtų laikoma, jog sprendžiančioji institucija nustatė, kad asmeniui iškilusi didelė ir asmeninė grėsmė ■, kai ■ ginkluotam konfliktui būdingas toks aukštas beatodairiško smurto lygis, kad esama pagrįstų priežasčių manyti, jog į savo kilmės šalį arba atitinkamą jos dalį sugrąžintiems civiliams asmenims kiltų realus pavojus patirti didelę grėsmę vien dėl to, kad jie yra ten;

- (53) *priklausomai nuo aplinkybių (tarp jų buvimo šalyje trukmė ir tikslas), kelionė į kilmės šalį galėtų būti požymis, kad pabėgėlio statuso gavėjai vėl pasirinko naudotis savo kilmės šalies teikiama apsauga, kad jie vėl apsigyveno savo kilmės šalyje arba kad papildomos apsaugos statuto gavėjų atveju nebėra pagrindų suteikti tą statusą;*
- (54) *pagal Reglamentą (ES) 2024/...⁺ valstybės narės turėtų užtikrinti, kad prašytojai turėtų teisę į veiksmingą teisinę gynybą teisme dėl sprendžiančiųjų institucijų sprendimų atmesti tarptautinės apsaugos prašymus kaip nepagrįstus arba dėl sprendimų panaikinti tarptautinę apsaugą. Todėl priežastis, dėl kurių sprendžiančioji institucija nusprendė atmesti tarptautinės apsaugos prašymą arba panaikinti gavėjo tarptautinę apsaugą, turėtų išsamiai išanalizuoti kompetentingas teismas, nagrinėdamas pareikštą ieškinį dėl to sprendimo atmesti prašymą arba dėl to sprendimo panaikinti statusą;*

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)), numerį.

- (55) **■** kelionės dokumentai, kurie tarptautinės apsaugos gavėjams pirmą kartą išduoti arba jų galiojimas pratęstas įsigaliojus šiam reglamentui, turėtų atitikti *Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2252/2004¹² arba lygiaverčius būtinuosius apsauginių savybių ir biometrikos standartus;*
- (56) *leidimas gyventi šalyje, kuris tarptautinės apsaugos gavėjams pirmą kartą išduotas arba jo galiojimas pratęstas įsigaliojus šiam reglamentui, turėtų atitikti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1030/2002¹³;*
- (57) *laikotarpiu nuo tarptautinės apsaugos suteikimo iki leidimo gyventi šalyje išdavimo valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos gavėjai galėtų veiksmingai naudotis visomis šiame reglamente nustatytomis teisėmis, išskyrus judėjimo laisvę Sąjungoje ir teisę gauti kelionės dokumentą;*

¹² 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2252/2004 dėl valstybių narių išduodamų pasų ir kelionės dokumentų apsauginių savybių ir biometrikos standartų (OL L 385, 2004 12 29, p. 1)

¹³ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1030/2002, nustatantis vienodą leidimų apsigyventi trečiųjų šalių piliečiams formą (OL L 157, 2002 6 15, p. 1).

- (58) šeimos nariams dėl jų artimo ryšio su *tarptautinės apsaugos gavėjais* paprastai gresia tokie persekiojimo veiksmai *ar didelė žala*, dėl kurių gali būti suteikiama tarptautinė apsauga. **Kai šeimos nariai, esantys tos pačios valstybės narės teritorijoje, neatitinka sąlygų tarptautinei apsaugai įgyti**, siekiant išsaugoti šeimos vientisumą **jiems turėtų būti suteikta teisė prašyti leidimo gyventi šalyje. Tokie leidimai gyventi šalyje turėtų būti išduodami, išskyrus atvejus, kai šeimos nariams taikomi statuso nesuteikimo pagrindai arba kai kitaip to reikalauja nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežastys. Šeimos nariai taip pat turėtų turėti tokias teises**, kokios suteikiamos *tarptautinės apsaugos gavėjui, kai tik suteikiama tarptautinė apsauga*. Nedarant poveikio su šeimos vientisumo išsaugojimu susijusioms šio reglamento nuostatoms, jei situacijai taikoma Tarybos direktyva 2003/86/EB¹⁴ ir joje nustatytos šeimos susijungimo sąlygos yra tenkinamos, tarptautinės apsaugos gavėjo šeimos nariams, kurie individualiai neatitinka sąlygų pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusui įgyti, turėtų būti suteikiami leidimai gyventi šalyje ir atitinkamos teisės pagal tą direktyvą. Šis reglamentas **turėtų būti** taikomas nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2004/38/EB¹⁵;

¹⁴ 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą (OL L 251, 2003 10 3, p. 12).

¹⁵ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77).

(59) *kelionės dokumentai tarptautinės apsaugos gavėjų šeimos nariams turėtų būti išduodami laikantis nacionalinių procedūrų;*

I

(60) vertindamos aplinkybių atitinkamoje trečiojoje šalyje pasikeitimą, valstybių narių kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į individualią *tarptautinės apsaugos gavėjo* padėtį, *turėtų* tikrinti, ar apsaugą teikiantis subjektas ar subjektai toje šalyje ėmėsi pagrįstų priemonių, kad užkirstų kelią persekiojimui *ar didelei žalai*, taigi ar jie, be kita ko, naudojami veiksminga teisine sistema persekiojimo veiksams *ar didelei žalai* nustatyti, baudžiamajam persekiojimui vykdyti ir bausmėms skirti, ir ar tarptautinės apsaugos gavėjas galės naudotis tokia apsauga, jeigu pabėgėlio *arba papildomos apsaugos* statusas bus panaikintas;

(61) *vertindama, ar išnyko pagrindai, kuriais remiantis buvo suteikta tarptautinė apsauga, sprendžiančioji institucija turėtų atsižvelgti į visus svarbius turimus nacionalinius, Sąjungos ir tarptautinius informacijos šaltinius ir gaires, įskaitant Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro pateiktas rekomendacijas;*

- (62) *jei prašytojui taikomas Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnis, susijęs su apsauga ar parama, kurią teikia Jungtinių Tautų organai ar agentūros, išskyrus Jungtinių Tautų vyriausiąjį pabėgėlių reikalų komisarą, vertindama, ar šią apsaugą arba paramą nustota teikti dėl nuo prašytojo nepriklausančių priežasčių ir valios, sprendžiančioji institucija turėtų nustatyti, ar prašytojas buvo priverstas išvykti iš atitinkamo organo ar agentūros veiklos teritorijos, ar jo asmeniniam saugumui kilo didelis pavojus ir ar atitinkamas organas arba agentūra negalėjo užtikrinti prašytojo gyvenimo sąlygų pagal tam organui ar agentūrai suteiktus įgaliojimus;*
- (63) praradus pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą, valstybės narės sprendžiančiosios institucijos sprendimas *panaikinti statusą neužkerta kelio* atitinkamam trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pagal susijusią Sąjungos ir nacionalinę teisę ■ prašyti leidimo gyventi šalyje dėl kitų priežasčių, nei tos, dėl kurių jam buvo suteikta tarptautinė apsauga, *arba ir toliau teisėtai likti tos valstybės narės teritorijoje dėl kitų priežasčių, ypač, jei jis turi galiojantį Sąjungos ilgalaikį leidimą gyventi šalyje;*

- (64) *sprendimas nutraukti tarptautinės apsaugos galiojimą neturėtų būti taikomas atgaline data. Sprendimas panaikinti tarptautinę apsaugą turėtų būti taikomas atgaline data. Kai sprendimas grindžiamas statuso praradimo pagrindu, jis neturėtų būti taikomas atgaline data. Kai pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas panaikinamas remiantis tuo, kad jis niekada neturėjo būti suteiktas, įgytos teisės galėtų būti išlaikomos arba prarandamos priklausomai nuo nacionalinės teisės;*
- (65) tarptautinės apsaugos gavėjai turėtų gyventi valstybėje narėje, kuri jiems suteikė apsaugą. Tarptautinės apsaugos gavėjams, turintiems galiojantį kelionės dokumentą ir leidimą gyventi šalyje, išduotus visą Šengeno *acquis* taikančios valstybės narės, turėtų būti leidžiama atvykti į visą Šengeno *acquis* taikančių valstybių narių teritoriją ir joje laisvai judėti *leidžiamu buvimo šalyje laikotarpiu*, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399¹⁶ ir Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo¹⁷ 21 straipsnio. Tarptautinės apsaugos gavėjai taip pat gali prašyti leidimo gyventi kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, laikydamiesi atitinkamų *Sąjungos* taisyklių ir nacionalinių taisyklių, tačiau pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas ir susijusios teisės dėl to nėra perkeliamos;

¹⁶ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016 3 23, p. 1).

¹⁷ Konvencija dėl 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimo, sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo (OL L 239, 2000 9 22, p. 19).

- (66) siekiant *užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos gavėjai laikytųsi leidžiamo buvimo ar gyvenimo šalyje laikotarpio pagal atitinkamus nacionalinės, Sąjungos ar tarptautinės teisės aktus*, reikėtų iš dalies pakeisti Tarybos direktyvą 2003/109/EB¹⁸ ir nustatyti, kad penkerių metų laikotarpis, kuriam pasibaigus tarptautinės apsaugos gavėjai gali gauti *Sąjungos* ilgalaikio gyventojų statusą, būtų *iš esmės* skaičiuojamas iš naujo kaskart, kai tik būtų nustatoma, kad tarptautinės apsaugos gavėjas yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jam suteikė tarptautinę apsaugą, nors ■ ten būti ar gyventi neturi teisės;

¹⁸ 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004 1 23, p. 44).

- (67) ***valstybės narės institucijos pasilieka tam tikrą veiksmų laisvę, susijusią su viešąja tvarka ir nacionaliniu saugumu; šios sąvokos turėtų būti aiškinamos pagal nacionalinę, Sąjungos ir tarptautinę teisę. Priklausomai nuo individualaus konkrečių faktų vertinimo***, nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos sąvokos gali apimti atvejus, kai trečiosios šalies pilietis priklauso asociacijai, kuri remia tarptautinį terorizmą, arba remia tokią asociaciją. ***Vertindamos, ar trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės kelia pavojų valstybės narės nacionaliniam saugumui, jos institucijos turi teisę atsižvelgti, be kita ko, į iš kitų valstybių narių arba trečiųjų šalių gautą informaciją;***
- (68) spręsdama dėl teisės gauti šiame reglamente numatytas lengvatas, kompetentinga institucija turėtų deramai atsižvelgti į vaiko interesus ir į konkrečias tarptautinės apsaugos gavėjo artimų giminaičių, kurie jau yra atitinkamoje valstybėje narėje ir kurie nėra šeimos nariai, priklausomumo nuo tarptautinės apsaugos gavėjo aplinkybes. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai tarptautinės apsaugos gavėjo artimas giminaitis yra santuoką sudaręs nepilnametis, tačiau jo nelydi sutuoktinis, gali būti laikoma, kad nepilnamečio interesai bus geriausiai užtikrinami jo pradinėje šeimoje;

- (69) *valstybės narės* turėtų galėti riboti galimybę pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbti einant pareigas, susijusias su viešosios valdžios funkcijų vykdymu ir atsakomybe už valstybės ar kitų valdžios institucijų bendrųjų interesų užtikrinimą. Atsižvelgiant į galimybę naudotis savo teise į vienodą požiūrį, susijusia su naryste darbuotojams atstovaujančioje organizacijoje arba vertimusi konkrečia profesija, tarptautinės apsaugos gavėjams turėtų būti neleidžiama dalyvauti viešosios teisės reglamentuojamų įstaigų valdyme ir eiti viešosios teisės reglamentuojamas pareigas;
- (70) *parama būstui įsigyti turėtų būti būtiniosios išmokos, jeigu ją galima laikyti socialine parama;*

- (71) kad tarptautinės apsaugos gavėjai galėtų veiksmingai naudotis šiuo reglamentu nustatytomis teisėmis ir lengvatomis, būtina atsižvelgti į jų specialius poreikius ir jiems kylančius konkrečius integracijos sunkumus ir jiems sudaryti palankesnes sąlygas naudotis su integracija susijusiomis teisėmis, visų pirma su įsidarbinimu susijusiomis mokymosi ir profesinio mokymo galimybėmis, taip pat užsienio diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialios kvalifikacijos įrodymų pripažinimo procedūromis, ypač atsižvelgiant į aplinkybes, kai trūksta dokumentais pagrįstų įrodymų arba neįmanoma padengti su pripažinimo procedūromis susijusių išlaidų;
- (72) socialinės apsaugos srityje su tarptautinės apsaugos gavėjais turėtų būti elgiamasi taip pat kaip su valstybės narės, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, piliečiais;

I

- (73) tarptautinės apsaugos gavėjams turėtų būti užtikrinta galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant fizinės ir psichinės sveikatos priežiūrą ***bei lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūrą, jeigu tokia galimybė yra užtikrinta ir valstybės narės, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, piliečiams;***
- (74) siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tarptautinės apsaugos gavėjų integracijai į visuomenę, ***jiems turėtų būti*** suteikiama galimybė dalyvauti ***vietos, regionų ir nacionalinio lygmens*** integracijos programose valstybių narių ***nustatytomis sąlygomis***. Valstybės narės ***turėtų apsvarstyti galimybę suteikti tarptautinės apsaugos gavėjams galimybę toliau*** lankyti kalbos kursus, ***jei jie tokius kursus galėjo lankyti būdami prašytojais;***
- (75) kad būtų galima veiksmingai stebėti, kaip taikomas šis reglamentas, reikia jį reguliariai vertinti;

I

- (76) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. nustatyti valstybių narių užtikrinamos tarptautinės apsaugos suteikimo trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartus, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl šio reglamento masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

- (77) pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir 4a straipsnio 1 dalį ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Airija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas; ■
- (78) pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomi standartai, taikomi:

- a) trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės priskyrimui prie tarptautinės apsaugos gavėjų;
- b) vienodam pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statusui;
- c) suteikiamos tarptautinės apsaugos pobūdžiui.

2 straipsnis
Materialinė taikymo sritis

1. Šis reglamentas taikomas trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimui prie tarptautinės apsaugos gavėjų ir suteikiamos tarptautinės apsaugos pobūdžiui.
2. ■ Nacionaliniams humanitariniams statusams, kuriuos valstybės narės suteikia ***trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kurie nepatenka į šio reglamento taikymo sritį***, šis reglamentas netaikomas. Jeigu nacionaliniai humanitariniai statusai suteikiami, neturi kilti rizikos juos supainioti su tarptautine apsauga.

3 straipsnis Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) pabėgėlio statusas – valstybės narės pripažinimas, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra pabėgėlis;
- 2) papildomos apsaugos statusas – valstybės narės pripažinimas, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra papildomą apsaugą galintis gauti asmuo;
- 3) tarptautinė apsauga – pabėgėlio statusas arba papildomos apsaugos statusas;
- 4) tarptautinės apsaugos gavėjas – asmuo, kuriam suteiktas pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas;
- 5) pabėgėlis – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, pilietybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei yra ne pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga, arba asmuo be pilietybės, kuris dėl nurodytų priežasčių būdamas ne šalyje, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, negali arba dėl tokios baimės nepageidauja į ją grįžti ir kuriam netaikomas 12 straipsnis;

- 6) papildomą apsaugą galintis gauti asmuo – trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris negali būti priskiriamas prie pabėgėlių, tačiau apie kurį galima pagrįstai manyti, kad, jei tas asmuo būtų grąžintas į savo kilmės šalį arba – asmens be pilietybės atveju – į šalį, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, jam kiltų realus pavojus patirti 15 straipsnyje apibrėžtą didelę žalą, kuriam netaikomos 17 straipsnio 1 bei 2 dalys ir kuris negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja naudotis tos šalies apsauga;

- 7) tarptautinės apsaugos prašymas – trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės, kuris, kaip galima suprasti, siekia pabėgėlio arba papildomos apsaugos statuso, pateiktas prašymas dėl valstybės narės apsaugos;
- 8) prašytojas – tarptautinės apsaugos prašymą pateikęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas; /
- 9) šeimos nariai – tiek, kiek šeima jau egzistavo prieš prašytojui atvykstant į valstybių narių teritoriją, toliau išvardyti tarptautinės apsaugos gavėjo šeimos nariai, kurie yra tos pačios su tarptautinės apsaugos prašymu susijusios valstybės narės *teritorijoje*:
 - a) tarptautinės apsaugos gavėjo sutuoktinis arba santuokos nesudaręs partneris, su kuriuo jį sieja stabilūs santykiai, jeigu, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką, ■ santuokos nesudariusios poros prilyginamos santuoką sudariusioms poroms,

- b) a punkte nurodytų porų arba tarptautinės apsaugos gavėjo nepilnamečiai ***arba suaugę išlaikomi*** vaikai, jei jie nėra sudarę santuokos, nesvarbu, ar jie yra santuokiniai, ar nesantuokiniai, ar įvaikinti, kaip ***numatyta*** nacionalinėje teisėje; ***nepilnametis laikomas nesudariusiu santuokos, jei, remiantis individualiu vertinimu, atitinkamoje valstybėje narėje jo sudaryta santuoka neatitiktų atitinkamų nacionalinės teisės aktų, visų pirma dėl teisės aktuose nustatyto santuokinio amžiaus;***
- c) ***kai tarptautinės apsaugos gavėjas yra santuokos nesudaręs nepilnametis*** – tėvas, motina ar kitas suaugęs asmuo, ***įskaitant suaugusį brolių ar seserį***, pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką atsakingas už ***tą*** gavėją ***■***; ***nepilnametis laikomas nesudariusiu santuokos, jei, remiantis individualiu vertinimu, atitinkamoje valstybėje narėje jo sudaryta santuoka neatitiktų atitinkamų nacionalinės teisės aktų, visų pirma dėl teisės aktuose nustatyto santuokinio amžiaus;***
- 10) nepilnametis – jaunesnis nei 18 metų trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės;

- 11) nelydimas nepilnametis – nepilnametis, į valstybių narių teritoriją atvykęs nelydimas pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką už jį atsakingo suaugusio asmens tol, kol toks *suaugusysis* ima tuo nepilnamečiu faktiškai rūpintis, taip pat nepilnametis, kuris liko be palydos po to, kai atvyko į valstybių narių teritoriją;
- 12) leidimas gyventi šalyje – valstybės narės institucijų išduotas Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1030/2002 nustatytos *vienodos* formos leidimas trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės *teisėtai* gyventi jos teritorijoje;
- 13) kilmės šalis – pilietybės šalis arba šalys, o asmenų be pilietybės atveju – šalis, kurioje yra jų ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta;
- 14) tarptautinės apsaugos panaikinimas – *sprendžiančiosios* institucijos arba *kompetentingo teismo* sprendimas panaikinti tarptautinę apsaugą arba nutraukti jos galiojimą, *taip pat ir* atsisakant ją pratęsti;

I

- 15) sprendžiančioji institucija – kvaziteisminė arba administracinė valstybės narės institucija, atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentinga **■** priimti **■** sprendimus *administraciniu procedūros etapu*;
- 16) socialinė apsauga – Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004¹⁹ *3 straipsnio 1 ir 2 dalyse* nustatytos socialinės apsaugos sritys **■** ;
- 17) socialinė parama – **■** išmokos, skiriamos siekiant užtikrinti, kad būtų patenkinti pagrindiniai lėšų stokojančių asmenų poreikiai;
- 18) globėjas – *fizinis* asmuo ar organizacija, *įskaitant* kompetentingų institucijų *paskirtą valdžios instituciją, įgalioti* padėti ir atstovauti nelydimam nepilnamečiui *ir, jei taikytina, veikti nelydimo nepilnamečio vardu*, kad būtų *užtikrinta, kad nelydimas nepilnametis galėtų naudotis* šiame reglamente *nustatytomis teisėmis ir vykdyti jame nustatytas pareigas, taip pat sykiu apsaugoti jo interesus ir bendrą gerovę*.

■

¹⁹ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004 4 30, p. 1).

II SKYRIUS

TARPTAUTINĖS APSAUGOS PRAŠYMŲ VERTINIMAS

4 straipsnis

Informacijos pateikimas ir faktų bei aplinkybių vertinimas

1. Prašytojai pateikia visą savo turimą informaciją, kuria pagrindžiamas tarptautinės apsaugos prašymas. ***Šiuo tikslu jie visapusiškai bendradarbiauja su sprendžiančiąja institucija ir kitomis kompetentingomis institucijomis ir yra pasiekiami valstybės narės, atsakingos už jų prašymo nagrinėjimą, teritorijoje, kol trunka procedūra, įskaitant laiką, kol vertinama prašyme pateikta atitinkama informacija.***
2. 1 dalyje nurodyta informacija yra:
 - a) prašytojo pareiškimai ir
 - b) visi prašytojo turimi dokumentai, susiję su šia informacija:
 - i) ■ prašytojo ***prašymo suteikti tarptautinę apsaugą priežastimis***;
 - ii) prašytojo amžiumi;
 - iii) prašytojo, įskaitant atitinkamų ***šeimų narių ir kitų*** giminaičių, biografijos faktais;
 - iv) prašytojo tapatybe;
 - v) prašytojo pilietybe (-ėmis);
 - vi) šalimi (-imis) ir vieta (-omis), kurioje (kuriose) prašytojas anksčiau gyveno;
 - vii) ankstesniais prašytojo ■ prašymais suteikti tarptautinę apsaugą;

- viii) Reglamente (ES) 2024/...⁺ apibrėžtos ■ perkėlimo į ES *arba humanitarinio priėmimo* procedūros, susijusios su prašytoju, rezultatais;
- ix) prašytojo kelionės maršrutais *ir*
- x) prašytojo kelionės dokumentais ■ .

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 18/24 (2016/0225(COD)), numerį.

3. Sprendžiančioji institucija **tarptautinės apsaugos** prašyme pateiktą susijusią informaciją vertina laikydamasi Reglamento (ES) 2024/... ⁺ 34 straipsnio.
4. Tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar patyrė didelę žalą arba jam buvo kilusi tiesioginė grėsmė būti persekiojamam ar patirti tokią žalą, laikoma rimtu visiškai pagrįstos prašytojo baimės būti persekiojamam ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymiu, nebent yra pagrįstų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą.
5. Jeigu **vienas ar keli tam tikri** prašytojo pareiškimų aspektai nėra pagrįsti dokumentais ar kitais įrodymais, papildomų įrodymų dėl tų tam tikrų aspektų nereikalaujama, jei įvykdomos šios sąlygos:
 - a) prašytojas sąžiningai stengėsi pagrįsti savo **tarptautinės apsaugos** prašymą;

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)), numerį.

- b) pateikta visa prašytojo turima susijusi informacija ir tinkamai paaiškinta, kodėl nepateikta kitos susijusios informacijos;
- c) prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs bei įtikimi ir neprieštarauja turimai su prašytojo atveju susijusiai konkrečiai ir bendrai informacijai;

■

- d) nustatyta, kad prašytojas apskritai yra patikimas, *atsižvelgus, be kita ko, į laiką, kada prašytojas pateikė tarptautinės apsaugos prašymą.*

5 straipsnis

Sur place atsirandantis tarptautinės apsaugos poreikis

1. Visiškai pagrįsta baimė būti persekiojamam ar realus pavojus patirti didelę žalą gali būti grindžiami:
 - a) įvykiais, įvykusiais prašytojui išvykus iš kilmės šalies, arba
 - b) veikla, kurią prašytojas vykdė išvykęs iš kilmės šalies, ypač jei nustatyta, kad ta veikla buvo grindžiama kilmės šalyje turėtų įsitikinimų, *pažiūrų* ar požiūrio reiškimu ir tolesniu jų laikymusi.

2. ■ Kai persekiojimo arba didelės žalos pavojus grindžiamas aplinkybėmis, kurias prašytojas sukūrė išvykęs iš kilmės šalies *siekdamas vienintelio arba pagrindinio tikslo sudaryti būtinas sąlygas prašyti tarptautinės apsaugos, sprendžianti institucija gali atsisakyti suteikti tarptautinę apsaugą, jeigu bet koks priimtas sprendimas dėl tarptautinės apsaugos prašymo atitinka 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių statuso su papildymais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu (toliau – Ženevos konvencija), Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (toliau – EŽTK) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija).*

■

6 straipsnis

Persekiojimą vykdančys ar didelę žalą darantys subjektai

Persekiojimą vykdančys ar didelę žalą darantys subjektai ■ gali būti:

- a) valstybė;

- b) valstybę ar didelę valstybės teritorijos dalį kontroliuojančios grupės ar organizacijos;
- c) nevalstybiniai subjektai, jeigu galima įrodyti, kad **7 straipsnio 1 dalyje** nurodyti subjektai negali arba nenori suteikti apsaugos nuo persekiojimo ar didelės žalos ■ .

7 straipsnis

Apsaugą teikiantys subjektai

1. Apsaugą nuo persekiojimo ar didelės žalos gali teikti tik šie subjektai, jei jie ***gali ir*** nori ***suteikti veiksmingą ir nelaikino pobūdžio*** apsaugą pagal 2 dalį:
 - a) valstybė;
 - b) valstybę ar didelę valstybės teritorijos dalį kontroliuojančios ***veikiančios stabilios nevalstybinės institucijos***, įskaitant tarptautines organizacijas.

2. Apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos turi būti veiksminga ir nelaikino pobūdžio. Tokia apsauga laikoma suteikta, kai 1 dalyje nurodyti subjektai imasi pagrįstų priemonių, kad asmenys nebūtų persekiojami ar nepatirtų didelės žalos, be kita ko, naudodamiesi veiksminga teisine sistema persekiojimo ar didelės žalos veiksams nustatyti, baudžiamajam persekiojimui vykdyti ir bausmėms skirti, o prašytojas gali naudotis tokia apsauga.
3. Vertindama, ar *veikiančios stabilios nevalstybinės institucijos, įskaitant tarptautines organizacijas*, kontroliuoja valstybę arba didelę jos teritorijos dalį ir teikia 2 dalyje nurodytą apsaugą, *sprendžiančioji institucija atsižvelgia į iš susijusių turimų nacionalinių, Sąjungos ir tarptautinių šaltinių gautą tikslią ir naujausią informaciją* apie kilmės šalis, bendrą *padėties konkrečiose kilmės šalyse* analizę, *jei tokia analizė yra parengta*, ir *gaires*, nurodytas Reglamento (ES) .../... **2021/2303 11 straipsnyje**.

*Apsaugos kilmės šalyje **alternatyva***

1. *Tais atvejais, kai persekiojimą vykdančios ar didelę žalą darančios subjektai nėra valstybė ar valstybės subjektai*, vertindama tarptautinės apsaugos prašymą, sprendžiančioji institucija *išnagrinėja, ar* prašytojui tarptautinės apsaugos nereikia, *nes* jis gali saugiai ir teisėtai keliauti ir atvykti į kilmės šalies dalį ir gali būti pagrįstai tikimasi, kad jis ten įsikurs, ir *ar* toje šalies dalyje jis:
 - a) nepatiria visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas arba realaus pavojaus patirti didelę žalą arba
 - b) turi galimybę naudotis *veiksminga ir nelaikino pobūdžio* apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos.

2. *Tais atvejais, kai persekiojimą vykdančios ar didelę žalą darantys subjektai yra valstybė ar valstybės subjektai, sprendžiančioji institucija preziumuoja, kad prašytojas neturi galimybės naudotis veiksminga apsauga ir nereikia atlikti 1 dalyje nurodyto vertinimo.*

Sprendžiančioji institucija gali atlikti 1 dalyje nurodytą vertinimą tik tuo atveju, kai aiškiai nustatoma, kad persekiojimo ar didelės žalos pavojų kelia valstybės subjektas, kurio valdžia aiškiai apsiriboja tik konkrečia geografinė zona, arba kai pati valstybė kontroliuoja tik tam tikras šalies dalis.

3. Sprendžiančioji institucija atlieka vertinimą, kaip nurodyta 1 dalyje, kai tik nustato, kad kitu atveju prašytojui būtų taikomi šiame reglamente nustatyti priskyrimo kriterijai. Pareiga įrodyti, kad *prašytojas turi galimybę naudotis apsaugos kilmės šalyje alternatyva*, tenka sprendžiančiajai institucijai. *Prašytojas turi teisę pateikti įrodymus ir informaciją, iš kurių matyti, kad jis tokios alternatyva neturi. Sprendžiančioji institucija atsižvelgia į prašytojo pateiktus įrodymus ir informaciją.*

4. ***Nagrinėdama***, ar prašytojas patiria visiškai pagrįstą baimę būti persekiojamas arba jam kyla realus pavojus patirti didelę žalą ir ar jis turi galimybę atitinkamoje kilmės šalies dalyje pagal 1 dalį naudotis apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos, ***sprendžiančioji institucija, priimdama*** sprendimą dėl tarptautinės apsaugos prašymo, atsižvelgia į toje šalies dalyje vyraujančias bendrąsias aplinkybes ir į prašytojo asmenines aplinkybes, kaip nustatyta 4 straipsnyje. Tuo tikslu ***sprendžiančioji institucija atsižvelgia į*** iš ■ susijusių ***turimų nacionalinių, Sąjungos ir tarptautinių šaltinių gautą tikslią ir naujausią informaciją ir, kai turima, Reglamento (ES) 2021/2303 11 straipsnyje*** nurodytą ■ bendrą ***padėties konkrečiose kilmės šalyse analizę*** ■ ir gaires.
5. ***1 dalies tikslais sprendžiančioji institucija atsižvelgia į:***
- a) atitinkamoje kilmės šalies dalyje ■ vyraujančias bendrąsias aplinkybes, ***įskaitant*** apsaugos prieinamumą, veiksmingumą ir ilgalaikį pobūdį, ***kaip nurodyta 7 straipsnyje;***

b) prašytojo asmenines aplinkybes, *susijusias su tokiais veiksniais kaip sveikatos būklė, amžius, lytis, įskaitant lytinę tapatybę, seksualinę orientaciją, etninę kilmę ir priklausymas tautinei mažumai, ir*

c) *tai, ar prašytojas galėtų patenkinti savo pagrindinius poreikius.*

6. *Tais atvejais, kai prašytojas yra nelydimas nepilnametis, sprendžiančioji institucija atsižvelgia į nepilnamečio interesus, visų pirma į tai, ar yra tvarios ir tinkamos priežiūros ir globos sąlygos.*

III SKYRIUS
PRISKYRIMAS PRIE PABĖGĖLIŲ

9 straipsnis

Persekiojimo veiksmai

1. Veiksmas pagal *Ženevos* konvencijos 1 straipsnio A skirsnį laikomas persekiojimo veiksmu, kai jis yra:
 - a) pakankamai rimtas dėl savo pobūdžio arba kartojimosi, kad būtų sunkus pagrindinių žmogaus teisių, visų pirma tų, kurioms pagal EŽTK 15 straipsnio 2 dalį negali būti taikoma nukrypti leidžianti nuostata, pažeidimas, arba
 - b) įvairių priemonių, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus, sanokaupą, kurios poveikis yra pakankamai rimtas, kad paveiktų asmenį panašiai, kaip nurodyta a punkte.

2. 1 dalyje apibūdinti persekiojimo veiksmai gali pasireikšti, *inter alia*, kaip:

- a) fizinio arba psichologinio smurto veiksmai, įskaitant lytinės prievartos veiksmus;
- b) teisinės, administracinės, policijos ■ arba ■ teisminės priemonės, kurios savaime yra diskriminacinės arba yra įgyvendinamos diskriminaciniu būdu;
- c) neproporcingas arba diskriminacinis baudžiamasis persekiojimas ar baudimas;
- d) atsisakymas leisti ginti teises teisme, lemiantis tai, kad bausmė yra neproporcinga arba diskriminacinė;

- e) baudžiamasis persekiojimas ar baudimas dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu, kai atliekant karo tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, dėl kurių taikomi 12 straipsnio 2 dalyje nustatyti statuso nesuteikimo pagrindai;
 - f) veiksmai, susiję su lytimi arba su tuo, kad asmuo yra vaikas.
3. Tam, kad prašytojas atitiktų 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte pateiktą termino „pabėgėlis“ apibrėžtį, turi būti ryšys tarp 10 straipsnyje nurodytų persekiojimo priežasčių ir šio straipsnio 1 dalyje apibūdintų persekiojimo veiksmų arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo.

10 straipsnis

Persekiojimo priežastys

1. Vertinant persekiojimo priežastis atsižvelgiama į šiuos aspektus:
- a) rasės sąvoka visų pirma apima odos spalvą, kilmę arba priklausymą konkrečiai etninei grupei;

- b) religijos sąvoka visų pirma apima teistinių, neteistinių ir ateistinių įsitikinimų turėjimą, dalyvavimą vienam arba kartu su kitais arba nedalyvavimą privačiose ar viešose religinėse apeigose, kitus religinio pobūdžio veiksmus ar pažiūrų reiškimą arba religiniais įsitikinimais grindžiamas arba pagal juos privalomas asmeninio ar bendruomeninio elgesio formas;
- c) pilietybės sąvoka nereiškia vien tam tikros valstybės pilietybės turėjimo ar neturėjimo, bet visų pirma apima priklausymą grupei, kurią apibūdina kultūrinė, etninė ar kalbinė tapatybė, bendra geografinė ar politinė kilmė arba jos santykis su kitos valstybės gyventojais;

d) **priklausymo** tam **tikrai socialinei grupei** sąvoka apima visų pirma **priklausymą grupei**:

- i) **kurios** nariai turi **arba yra laikomi turinčiais** tokius pačius įgimtus požymius ar bendrą istoriją, kurių negalima pakeisti, arba tokius pačius požymius ar įsitikinimus, kurie yra tokie svarbūs to asmens tapatybei ar sąžinei, kad jis neturėtų būti verčiamas jų atsisakyti, ir
- ii) **kuri** atitinkamoje šalyje pasižymi individualia tapatybe, nes ją supanti visuomenė ją suvokia kaip kitokią;

- e) politinių pažiūrų sąvoka visų pirma apima turimas pažiūras, nuomonę ar įsitikinimą tam tikru klausimu, susijusiu su 6 straipsnyje nurodytais potencialiais persekiojimą vykdančiais subjektais ir jų politika ar metodais, neatsižvelgiant į tai, ar prašytojas, remdamasis tomis pažiūromis, nuomone ar įsitikinimais, ėmėsi veiksmų.

Priklausomai nuo aplinkybių kilmės šalyje, pirmos pastraipos d punkte nurodyta priklausymo tam tikrai socialinei grupei sąvoka ***apima priklausymą grupei***, grindžiamai bendru seksualinės orientacijos požymiu ■ . Priklausymo tam tikrai socialinei grupei pripažinimo arba tokios grupės požymių nustatymo tikslais turi būti tinkamai atsižvelgiama į su lytimi susijusius aspektus, įskaitant lytinę tapatybę ***ir lyties raišką***.

2. Vertinant, ar prašytojas patiria visiškai pagrįstą baimę būti persekiojamas, ***neturi reikšmės tai***, ar jis iš tikrųjų pasižymi rasiniais, religiniais, tautiniais, socialiniais ar politiniais požymiais, dėl kurių gali būti persekiojamas, jeigu persekiojimą vykdančio subjekto prašytojui priskiria tokius požymius.
3. Vertindama, ar prašytojas patiria visiškai pagrįstą baimę būti persekiojamas, sprendžiančioji institucija negali pagrįstai tikėtis, kad, siekdamas išvengti persekiojimo pavojaus savo kilmės šalyje, prašytojas ***pritaikys ar pakeis savo elgesį, įsitikinimus ar tapatybę*** arba susilaikys nuo tam tikrų veiksmų, kai toks elgesys, ***įsitikinimai*** ar veiksmai yra neatsiejama jo tapatybės dalis.

11 straipsnis
Statuso praradimas

1. Trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės praranda pabėgėlio statusą, kai yra viena ar kelios toliau išvardytos sąlygos:
 - a) trečiosios šalies pilietis savo noru vėl pradėjo naudotis pilietybės šalies teikiama apsauga;
 - b) trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės savo noru susigražino prarastą pilietybę;
 - c) trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės įgijo kitos šalies pilietybę ir naudojasi tos naujos pilietybės šalies teikiama apsauga;
 - d) trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės savo noru vėl apsigyveno šalyje, iš kurios buvo išvykęs arba už kurios ribų buvo dėl baimės būti persekiojamas;

- e) išnykus aplinkybėms, dėl kurių trečiosios šalies pilietis buvo pripažintas pabėgėliu, jis nebegali atsisakyti naudotis pilietybės šalies teikiama apsauga;
- f) išnykus aplinkybėms, dėl kurių asmuo be pilietybės buvo pripažintas pabėgėliu, asmuo be pilietybės gali grįžti į šalį, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta.

Pirmos pastraipos e ir f punktai netaikomi pabėgėliui, galinčiam nurodyti dėl anksčiau patirto persekiojimo atsiradusias įtikinamas priežastis, dėl kurių jis atsisako naudotis pilietybės šalies arba – asmens be pilietybės atveju – šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, teikiama apsauga.

2. ***Siekdama įvertinti, ar taikomi*** 1 dalies pirmos pastraipos e ir f punktai ■ , sprendžiančioji institucija:

- a) atsižvelgia į iš ■ susijusių turimų nacionalinių, Sąjungos ir tarptautinių šaltinių gautą tikslią ir naujausią informaciją ir, kai turima, Reglamento (ES) 2021/2303 11 straipsnyje nurodytą ■ bendrą padėties konkrečiose kilmės šalyse analizę ■ ir gaires;***
- b) atsižvelgia į tai, ar aplinkybių pasikeitimas yra toks reikšmingas ir nelaikino pobūdžio, kad pabėgėlio baimė būti persekiojamam nebegali būti laikoma visiškai pagrįsta.***

12 straipsnis
Statuso nesuteikimas

1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, kai:
 - a) trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės taikomas Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnis dėl Jungtinių Tautų organų ar agentūrų, išskyrus Jungtinių Tautų vyriausiąjį pabėgėlių reikalų komisarą, teikiamos apsaugos ar paramos; kai dėl bet kokios priežasties tokia apsauga ar parama buvo nutraukta galutinai nesuregulius to trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės padėties pagal atitinkamas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtas rezoliucijas, tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės *ipso facto* įgyja šiame reglamente numatytas lengvatas;
 - b) šalies, kurioje trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės apsigyveno, kompetentingos institucijos pripažįsta, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės turi teises ir pareigas, kurios siejamos su tos šalies pilietybės turėjimu, arba *lygiavertės* teises ir pareigas.

2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, kai yra rimtų priežasčių manyti, kad tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės:
- a) padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, sudarytuose tam, kad būtų imamasi priemonių dėl tokių nusikaltimų;
 - b) iki trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pripažinimo pabėgėliu, t. y. ■ pabėgėlio statuso ■ suteikimo momento, padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą už prieglobsčio šalies ribų; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi itin žiaurūs veiksmai, net jei jie įvykdyti siekiant galimai politinio tikslo;
 - c) yra kaltas dėl Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose išdėstytiems Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų.
3. 2 dalis taikoma asmenims, kurie kursto padaryti joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus arba kitaip dalyvauja juos vykdant.

■

4. *Kai sprendžiančioji institucija, remdamasi atitinkamo asmens įvykdytų nusikaltimų ar veiksmų sunkumo ir to asmens individualios atsakomybės vertinimu ir atsižvelgdama į visas su tais nusikaltimais ar veiksmais susijusias aplinkybes ir to asmens padėtį, nustato, kad yra taikomas vienas ar keli 2 arba 3 dalyje nurodyti pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai, ji prašytojui nesuteikia pabėgėlio statuso ir neatlieka su baime būti persekiojamam susijusio proporcingumo vertinimo.*
5. *Kai atliekamas 4 dalyje nurodytas vertinimas, nagrinėdama su nepilnamečiu susijusį atvejį pagal 2 ir 3 dalis, sprendžiančioji institucija atsižvelgia, inter alia, į tai, ar pagal nacionalinės teisės aktus, reglamentuojančius amžių, nuo kurio kyla baudžiamoji atsakomybė, nepilnametis galėtų būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, jei jis būtų įvykdęs nusikaltimą tarptautinės apsaugos prašymą nagrinėjančios valstybės narės teritorijoje.*

IV SKYRIUS PABĖGĖLIO STATUSAS

13 straipsnis

Pabėgėlio statuso suteikimas

Sprendžiančioji institucija suteikia pabėgėlio statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuris pagal II ir III skyrius priskiriamas prie pabėgėlių.

14 straipsnis

Pabėgėlio statuso panaikinimas ■

1. Sprendžiančioji institucija panaikina trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pabėgėlio statusą ■, kai:
 - a) tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės prarado pabėgėlio statusą pagal 11 straipsnį;
 - b) tam trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės neturėjo būti suteiktas arba nėra suteikiamas pabėgėlio statusas pagal 12 straipsnį;

- c) tai, kad tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės pateikė neteisingus faktus, įskaitant netikrų dokumentų naudojimą, arba nutylėjo faktus, turi lemiamą reikšmę pabėgėlio statuso suteikimui;
- d) yra pagrįstų priežasčių manyti, kad tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės kelia pavojų valstybės narės, kurioje tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra, saugumui;
- e) tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra galutiniu teismo nuosprendžiu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir kelia pavojų valstybės narės, kurioje tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra, visuomenei.

■

2. ***Tais atvejais, kai taikomi*** 1 dalies d ***ir e punktai***, sprendžiančioji institucija gali nuspręsti nesuteikti pabėgėlio statuso, jeigu ■ sprendimas ***dėl tarptautinės apsaugos prašymo*** dar nėra priimtas.

3. Asmenys, kuriems taikomi 1 dalies d *ir e* punktai arba šios straipsnio 2 dalis, turi teisę naudotis Ženevos konvencijos 3, 4, 16, 22, 31, 32 ir 33 straipsniuose nustatytais arba į jas panašiomis teisėmis, jeigu yra valstybėje narėje.
4. **■** Pabėgėlio statusą suteikusi sprendžiančioji institucija kiekvienu atveju atskirai įrodo, kad *pabėgėlio statuso gavėjas* dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių nustojo būti **■** pabėgėliu, *jam neturėjo būti suteiktas pabėgėlio statusas arba jis turėtų netekti pabėgėlio statuso. Vykdamas statuso panaikinimo procedūrą taikomas Reglamento (ES) 2024/...⁺ 66 straipsnis.*

■

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)), numerį.

V SKYRIUS
PRISKYRIMAS PRIE PAPILDOMĄ APSAUGĄ GALINČIŲ GAUTI ASMENŲ

15 straipsnis

Didelė žala

3 straipsnio 6 punkte nurodyta didelė žala yra:

- a) mirties bausmė ar egzekucija;
- b) prašytojo kankinimas, nežmoniškas ar žeminantis elgesys arba baudimas kilmės šalyje, arba
- c) didelė asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui, kylanti dėl beatodairiško smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.

16 straipsnis
Statuso praradimas

1. ***Papildomos apsaugos statuso gavėjas*** nustoja būti papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu, kai aplinkybės, dėl kurių buvo suteiktas ***tas statusas, išnyko arba pasikeitė tiek, kad apsauga tapo nereikalinga.***
2. ***Siekdama įvertinti, ar aplinkybės, dėl kurių buvo suteiktas*** papildomos apsaugos statusas, nustojo egzistuoti arba pasikeitė tiek, kad apsauga tapo nereikalinga, sprendžiančioji institucija:
 - a) ***atsižvelgia į iš*** ■ ***susijusių turimų nacionalinių, Sąjungos ir tarptautinių šaltinių gautą tikslią ir naujausią informaciją ir, kai turima, Reglamento (ES) 2021/2303 11 straipsnyje*** nurodytą ■ ***bendrą padėties konkrečiose kilmės šalyse analizę*** ■ ***ir*** gaires;
 - b) atsižvelgia į tai, ar aplinkybių pasikeitimas yra toks reikšmingas ir nelaikino pobūdžio, kad ***papildomos apsaugos statuso gavėjui*** nebėra realaus didelės žalos pavojaus.

3. 1 dalis netaikoma papildomos apsaugos statuso gavėjas, galinčiam nurodyti dėl anksčiau patirtos didelės žalos atsiradusias įtinkamas priežastis, dėl kurių jis atsisako naudotis pilietybės šalies arba – asmens be pilietybės atveju – šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, teikiama apsauga.

17 straipsnis

Statuso nesuteikimas

1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusas nesuteikiamas, kai yra rimtų priežasčių manyti, kad tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės:
- a) padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, sudarytuose tam, kad būtų imamasi priemonių dėl tokių nusikaltimų;
 - b) iki atvykdamas į *valstybės narės teritoriją padarė sunkų nusikaltimą arba po atvykimo buvo nuteistas už sunkų nusikaltimą;*

- c) yra kaltas dėl Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose išdėstytiems Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų;
- d) kelia pavojų **■** visuomenei ar *nacionaliniam* saugumui.

■

- 2. 1 *dalis* taikoma asmenims, kurie kursto padaryti joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus arba kitaip dalyvauja juos vykdant.
- 3. *Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusas gali būti nesuteikiamas, kai* iki atvykimo į atitinkamą valstybę narę tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės padarė vieną ar kelis nusikaltimus, kuriems netaikomi 1 *dalies* a, b ir c punktai ir už kuriuos, jei būtų įvykdyti atitinkamoje valstybėje narėje, būtų baudžiama laisvės atėmimu, ir jei tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės išvyko iš savo kilmės šalies tik siekdamas išvengti sankcijų už tuos nusikaltimus.

4. *Kai sprendžiančioji institucija, remdamasi atitinkamo asmens įvykdytų nusikaltimų ar veiksmų sunkumo ir to asmens individualios atsakomybės vertinimu ir atsižvelgdama į visas su tais nusikaltimais ar veiksmais susijusias aplinkybes ir to asmens padėtį, nustato, kad yra taikomas vienas ar keli 1 arba 2 dalyje nurodyti papildomos apsaugos statuso nesuteikimo pagrindai, ji prašytojui nesuteikia papildomos apsaugos statuso ir neatlieka su baime patirti didelę žalą susijusio proporcingumo vertinimo.*
5. *Kai atliekamas 4 dalyje nurodytas vertinimas, nagrinėdama su nepilnamečiu susijusį atvejį pagal 1 dalį, sprendžiančioji institucija atsižvelgia, inter alia, į tai, ar pagal nacionalinės teisės aktus, reglamentuojančius amžių, nuo kurio kyla baudžiamoji atsakomybė, nepilnametis galėtų būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, jei jis būtų įvykdęs nusikaltimą tarptautinės apsaugos prašymą nagrinėjančios valstybės narės teritorijoje, arba, kai taikytina, į tai, ar nepilnametis buvo nuteistas už sunkų nusikaltimą po jo atvykimo.*

VI SKYRIUS

PAPILDOMOS APSAUGOS STATUSAS

18 straipsnis

Papildomos apsaugos statuso suteikimas

Sprendžiančioji institucija suteikia papildomos apsaugos statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuris pagal II ir V skyrius gali gauti papildomą apsaugą.

19 straipsnis

Papildomos apsaugos statuso panaikinimas ■

1. Sprendžiančioji institucija panaikina trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės papildomos apsaugos statusą ■, kai:
 - a) tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės prarado papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusą pagal 16 straipsnį;

- b) po to, kai tam trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės buvo suteiktas papildomos apsaugos statusas, neturėjo būti suteiktas arba nėra suteikiamas papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusas pagal 17 straipsnį;
- c) tai, kad tas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės pateikė neteisingus faktus, įskaitant netikrų dokumentų naudojimą, arba nutylėjo faktus, turi lemiamą reikšmę papildomos apsaugos statuso suteikimui.

■

2. ■ Papildomos apsaugos statusą suteikusi *sprendžiančioji institucija* kiekvienu atveju atskirai įrodo, kad *papildomos apsaugos statuso gavėjas dėl* šio straipsnio 1 dalyje *nurodytų priežasčių* nustojo būti ■ papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu, *jam neturėjo būti suteiktas papildomos apsaugos statusas arba jis turėtų netekti papildomos apsaugos statuso. Vykdamas statuso panaikinimo procedūrą taikomas Reglamento (ES) 2024/...⁺ 66 straipsnis.*

■

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)), numerį.

VII SKYRIUS
TARPTAUTINĖS APSAUGOS GAVĖJŲ TARPTAUTINĖS APSAUGOS TEISIŲ IR PAREIGŲ
POBŪDIS

I skirsnis
Bendros nuostatos

20 straipsnis
Bendrosios taisyklės

1. *Nedarant* poveikio Ženevos konvencijoje nustatytoms teisėms ir pareigoms, *tarptautinės apsaugos gavėjai turi šiame skyriuje nustatytas teises ir pareigas.*

I

2. *Tarptautinės apsaugos gavėjai naudojami pagal šį skyrių suteiktomis teisėmis nuo tarptautinės apsaugos suteikimo tol, kol jie turi pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą.*

3. *Tais atvejais, kai tarptautinės apsaugos gavėjui per 15 dienų nuo tarptautinės apsaugos suteikimo neišduodamas leidimas gyventi šalyje, atitinkamos valstybės narės, siekdamos užtikrinti, kad tol, kol pagal 24 straipsnį bus išduotas leidimas gyventi šalyje, tas tarptautinės apsaugos gavėjas turėtų galimybę veiksmingai naudotis šiame skyriuje nustatytomis teisėmis, išskyrus nurodytas 25 ir 27 straipsniuose, imasi laikinųjų priemonių, pavyzdžiui, taiko registraciją ar išduoda dokumentą.*
4. Taikant šį skyrių, *kai nustatoma, kad asmuo turi* specialiųjų poreikių dėl to, kad yra, pavyzdžiui, nepilnametis, nelydimas nepilnametis, asmuo su negalia, pagyvenęs asmuo, nėščioji, *nepilnametį ar suaugusį išlaikomą vaiką turintis vienišas vienas iš tėvų, prekybos žmonėmis auka, sunkia liga sergantis asmuo, psichikos sutrikimų turintis asmuo arba asmuo, kuris buvo kankinamas, prievartaujamas ar patyrė kitokį sunkų psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą, kompetentingos institucijos atsižvelgia į tuos specialiuosius poreikius.*

5. Taikydamos su nepilnamečiais susijusias šio skyriaus nuostatas, *kompetentingos* institucijos pirmiausia atsižvelgia į vaiko interesus.

21 straipsnis

Apsauga nuo grąžinimo

■ Negrąžinimo principo *laikomasi* pagal *Sąjungos ir tarptautinę teisę*.

■

22 straipsnis

Informavimas

Kompetentingos institucijos tarptautinės apsaugos gavėjams kuo greičiau suteikia informaciją apie teises ir pareigas, susijusias su pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusu, kai tik **suteikiama tokia tarptautinė apsauga**. Ta informacija, **kaip nurodyta I priede**:

- a) pateikiama kalba, kurią tarptautinės apsaugos gavėjas gali suprasti arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, ir
- b) aiškiai nurodo pasekmes, jeigu nebus laikomasi 27 straipsnyje dėl judėjimo Sąjungoje išdėstytų pareigų.

I

1. ***Tarptautinės apsaugos gavėjui tarptautinę apsaugą suteikusios valstybės narės*** kompetentingos institucijos, laikydamosi nacionalinių procedūrų, išduoda leidimus gyventi šalyje to tarptautinės apsaugos gavėjo šeimos nariams, kurie individualiai neatitinka tarptautinės apsaugos sąlygų ***ir toje valstybėje narėje pateikė prašymus*** išduoti leidimą gyventi šalyje, ***kai netaikoma šio straipsnio 3, 4 arba 5 dalis ir tiek***, kiek tai suderinama su šeimos nario asmeniniu teisiniu statusu.
2. Pagal 1 dalį ***išduoto leidimo*** gyventi šalyje ***galiojimo pabaigos data yra tokia pati kaip ir*** tarptautinės apsaugos gavėjui ***išduoto leidimo*** gyventi šalyje ir jo galiojimas gali būti ***pratęstas tokiam pačiam laikotarpiui, kokiam pratęsiamas tarptautinės apsaugos gavėjui išduoto leidimo gyventi šalyje galiojimas***. Šeimos nariui išduoto leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpis ■ negali baigtis vėliau nei tarptautinės apsaugos gavėjo turimo leidimo gyventi šalyje galiojimo pabaigos dieną.

3. *Pagal šį reglamentą leidimas gyventi šalyje neišduodamas šeimos nariui, kuriam nėra suteikiama arba nebūtų suteikta tarptautinė apsauga pagal III ir V skyrius.*
4. *Pagal šį reglamentą leidimas gyventi šalyje neišduodamas tarptautinės apsaugos gavėjo sutuoktiniui arba santuokos nesudariusiam partneriui, su kuriuo jį sieja stabilūs santykiai, jei yra aiškių požymių, kad santuoka arba partnerystė buvo sudaryta tik tam, kad atitinkamas asmuo galėtų atvykti į valstybę narę arba joje gyventi.*
5. Jei tai būtina dėl nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežasčių, *susijusių su atitinkamu šeimos nariu*, leidimas gyventi šalyje *tam* šeimos nariui neišduodamas, o jau išduoti leidimai gyventi šalyje panaikinami arba jų galiojimas nepratęsiamas.

6. Šeimos nariai, kuriems pagal šio straipsnio 1 dalį yra išduotas leidimas gyventi šalyje, turi teisę naudotis **25–32, 34 ir 35** straipsniuose nustatytomis teisėmis.
7. Valstybės narės gali nuspręsti, kad šis straipsnis taikomas ■ kitiems artimiems giminaičiams, *įskaitant brolius ir (arba) seseris*, kurie ■ iki prašytojui atvykstant į *valstybės narės* teritoriją gyveno kartu kaip šeimos nariai ir *yra* priklausomi nuo tarptautinės apsaugos gavėjo. *Valstybės narės gali šį straipsnį taikyti santuoką sudariusiam nepilnamečiui, jeigu tai atitinka jo interesus.*

II skirsnis

Su gyvenimu ir buvimu šalyje susijusios teisės ir pareigos

24 straipsnis

Leidimai gyventi šalyje

1. ***Tarptautinės apsaugos gavėjai turi teisę gauti leidimą gyventi šalyje tam laikui, kol jie turi pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą.***
2. ***Kuo greičiau*** po to, kai buvo suteiktas pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas, ***ir ne vėliau kaip per 90 dienų nuo pranešimo apie sprendimą suteikti tarptautinę apsaugą dienos*** išduodamas Reglamente (EB) Nr. 1030/2002 nustatytos vienodos formos leidimas gyventi šalyje.
3. ***Leidimas gyventi šalyje išduodamas nemokamai arba už mokestį, kuris neviršija atitinkamos valstybės narės piliečių mokamo mokesčio už asmens tapatybės kortelės išdavimą.***
4. ***Pradinė pabėgėlio statuso gavėjui išduodamo leidimo gyventi šalyje galiojimo trukmė yra ne mažesnė kaip treji metai, o papildomos apsaugos statuso gavėjui – ne mažesnė kaip vieni metai.***

Pasibaigus leidimo gyventi šalyje galiojimo laikui, jo galiojimas pabėgėlio statuso gavėjui pratęsiamas ne trumpesniam kaip trejų metų laikotarpiui, o papildomos apsaugos statuso gavėjui – ne trumpesniam kaip dvejų metų laikotarpiui.

Jei tarptautinės apsaugos gavėjas laikosi atitinkamų nacionalinės teisės aktų, kuriuose nustatyti administraciniai galiojimo pratęsimo formalumai, leidimo gyventi šalyje galiojimas pratęsiamas taip, kad būtų užtikrintas leidžiamo gyvenimo šalyje laikotarpio tęstinumas nedarant pertraukos tarp bebaigiančio galioti ir pratęsto galioti leidimo.

5. Kompetentingos institucijos *gali panaikinti leidimą gyventi šalyje arba atsisakyti* pratęsti jo galiojimą *tik tuo atveju, kai jos panaikino pabėgėlio* statusą pagal 14 straipsnį *arba papildomos apsaugos statusą pagal 19 straipsnį.*

I

25 straipsnis

Kelionės dokumentas

1. Jei dėl įtikinamų nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežasčių, susijusių su pabėgėlio statuso gavėju, nereikalaujama kitaip, kompetentingos institucijos pabėgėlio statuso gavėjams išduoda Ženevos konvencijos papildomame dokumente nustatytos formos kelionės dokumentus, turinčius Tarybos reglamente (EB) Nr. 2252/2004 nurodytas būtinausias apsaugines savybes ir biometrinius požymius. Tokie kelionės dokumentai galioja *ilgiau nei* vienus metus.
2. Jei dėl įtikinamų nacionalinio saugumo ar viešosios tvarkos priežasčių, susijusių su papildomos apsaugos statuso gavėju, nereikalaujama kitaip, kompetentingos institucijos papildomos apsaugos statuso gavėjams, kurie negali gauti nacionalinio paso *arba prasitęsti jo galiojimo*, išduoda kelionės dokumentus, turinčius Reglamente (EB) Nr. 2252/2004 nurodytas būtinausias apsaugines savybes ir biometrinius požymius. Tokie *kelionės* dokumentai galioja *ilgiau nei* vienus metus.

3. *Vykdydamos joms pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis tenkančias pareigas, valstybių narių, kurios nedalyvauja įgyvendinant Šengeno acquis, kompetentingos institucijos pabėgėlio statuso gavėjams išduoda Ženevos konvencijos papildomame dokumente nustatytos formos kelionės dokumentus, turinčius būtinąsias apsaugines savybes ir biometrinius požymius, kurie yra lygiaverčiai Reglamente (EB) Nr. 2252/2004 nurodytoms būtinosioms apsauginėms savybėms ir biimetriniams požymiams, atsižvelgdamos į Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos specifikacijas, visų pirma nustatytas dokumente Nr. 9303 dėl mašininio nuskaitymo kelionės dokumentų.*

Vykdydamos joms pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis tenkančias pareigas, valstybių narių, kurios nedalyvauja įgyvendinant Šengeno acquis, kompetentingos institucijos papildomos apsaugos statuso gavėjams, kurie negali gauti nacionalinio paso arba prasižesti jo galiojimo, išduoda kelionės dokumentus, turinčius būtinąsias apsaugines savybes ir biometrinius požymius, kurie yra lygiaverčiai Reglamente (EB) Nr. 2252/2004 nurodytoms būtinosioms apsauginėms savybėms ir biimetriniams požymiams, atsižvelgdamos į Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos specifikacijas, visų pirma nustatytas dokumente Nr. 9303 dėl mašininio nuskaitymo kelionės dokumentų.

26 straipsnis

Teisė laisvai judėti valstybėje narėje

Tarptautinės apsaugos gavėjai turi teisę laisvai judėti valstybės narės, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, teritorijoje, įskaitant teisę toje teritorijoje pasirinkti gyvenamąją vietą tokiomis pačiomis sąlygomis ir laikantis tokių pačių apribojimų, kokie yra nustatyti kitiems jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams, *kurių padėtis yra iš esmės panaši.*

I

27 straipsnis
Judėjimas Sąjungoje

Tarptautinės apsaugos gavėjai neturi teisės gyventi kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jiems suteikė *tarptautinę apsaugą*. Tai nedaro poveikio jų teisei:

- a)* prašyti leidimo ir gauti leidimą gyventi *kitoje valstybėje narėje pagal tos valstybės narės nacionalinę teisę arba pagal atitinkamas Sąjungos teisės ar tarptautinių susitarimų nuostatas*;
- b)* laisvai judėti laikantis Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 21 straipsnyje nustatytų sąlygų.

III skirsnis
Su integracija susijusios teisės

28 straipsnis
Galimybė įsidarbinti

1. Tarptautinės apsaugos gavėjai iš karto, kai tik suteikiama apsauga, turi teisę dirbti pagal darbo sutartį arba savarankiškai, laikydamiesi atitinkamai profesijai ar valstybės tarnybai bendrai taikomų taisyklių.
2. Tarptautinės apsaugos gavėjams sudaromos tokios pačios sąlygos kaip valstybės narės, kuri jiems suteikė *tarptautinę apsaugą*, piliečiams šiose srityse:
 - a) *įdarbinimo sąlygų, įskaitant minimalų įdarbinimo amžių, ir* darbo sąlygų, įskaitant darbo užmokestį ir atleidimą iš darbo, darbo valandas, atostogas ir poilsio dienas, taip pat su sveikata ir sauga darbo vietoje susijusių reikalavimų;
 - b) asociacijų laisvės ir laisvės jungtis į sąjungas, taip pat būti darbuotojams ar darbdaviams atstovaujančių organizacijų ar bet kurių kitų organizacijų, kurių nariai yra konkrečios profesijos atstovai, nariais, be kita ko, tokių organizacijų teikiamų *teisių ir* lengvatų;

- c) su įsidarbinimu susijusių suaugusiųjų švietimo galimybių, profesinio mokymo, įskaitant kvalifikacijos kėlimo kursus, taip pat galimybių įgyti praktinės patirties darbo vietoje;
 - d) įdarbinimo tarnybų teikiamų **informavimo ir konsultavimo** paslaugų.
3. Prireikus kompetentingos institucijos sudaro palankesnes sąlygas visapusiškai dalyvauti 2 dalies c ir d punktuose nurodytoje veikloje.

29 straipsnis

Galimybė gauti išsilavinimą

1. Nepilnamečiams, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, sudaromos **tokios pačios galimybės naudotis švietimo sistema** kaip valstybės narės, kuri jiems suteikė **tarptautinę apsaugą**, piliečiams.

Tarptautinės apsaugos gavėjams, neatsižvelgiant į tai, ar jie yra sulaukę pilnametystės, ir toliau sudaromos tokios pačios sąlygos įgyti vidurinį išsilavinimą kaip valstybės narės, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, piliečiams.

2. Suaugusiesiems, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, sudaromos **tokios pačios** sąlygos naudotis bendrąja švietimo sistema ir tolesnio profesinio mokymo ar perkvalifikavimo galimybėmis **kaip valstybės narės, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, piliečiams.**

Nepaisant pirmos pastraipos, kompetentingos institucijos gali atsisakyti skirti stipendijas ir paskolas suaugusiesiems, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, kai ta galimybė yra numatyta pagal nacionalinę teisę.

30 straipsnis

Galimybė naudotis kvalifikacijos pripažinimo ir gebėjimų patvirtinimo procedūromis

1. Tarptautinės apsaugos gavėjams sudaromos tokios pačios sąlygos esamų užsienio diplomų, pažymėjimų ir kitų formalios kvalifikacijos įrodymų pripažinimo procedūrų srityje kaip valstybės narės, **kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, piliečiams.**

2. Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB²⁰ 2 straipsnio 2 daliai ir 3 straipsnio 3 daliai, kompetentingos institucijos tarptautinės apsaugos gavėjams, kurie negali pateikti savo kvalifikacijos įrodymo dokumentų, sudaro palankesnes sąlygas visapusiškai naudotis 1 dalyje nurodytomis procedūromis.
3. Tarptautinės apsaugos gavėjams sudaromos tokios pačios sąlygos galimybių naudotis ankstesnio mokymosi rezultatų ir patirties vertinimo, patvirtinimo ir pripažinimo sistemomis srityje kaip valstybės narės, ***kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, piliečiams.***

²⁰ 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005 9 30, p. 22).

31 straipsnis

Socialinė apsauga ir socialinė parama

1. Tarptautinės apsaugos gavėjams sudaromos tokios pačios sąlygos ***socialinės apsaugos ir*** socialinės paramos srityje kaip valstybės narės, kuri jiems suteikė ***tarptautinę apsaugą***, piliečiams.

Galimybė naudotis nacionalinėje teisėje nustatyta tam tikrų formų socialine parama gali būti susieta su sąlyga tarptautinės apsaugos gavėjui veiksmingai dalyvauti integracijos programose, ***kai dalyvavimas tokiose programose yra privalomos ir tiek, kiek jos yra prieinamos ir nemokamos.***

2. *Nepaisant 1 dalies, papildomos apsaugos statuso gavėjams tokios pačios sąlygos socialinės paramos srityje gali būti ribojamos ir skiriamos tik būtiniosios išmokos, kai ta galimybė yra numatyta pagal nacionalinę teisę.*

Būtiniosios išmokos yra bent:

- a) minimaliųjų pajamų parama;*
- b) pagalba ligos ar nėštumo atveju;*
- c) pagalba tėvams, įskaitant pagalbą vaiko priežiūrai, ir*
- d) būsto išmokos, kiek tos išmokos pagal nacionalinę teisę skiriamos atitinkamos valstybės narės piliečiams.*

32 straipsnis
Sveikatos priežiūra

1. Tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiama galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis tokiomis pačiomis reikalavimų atitikimu grindžiamomis sąlygomis kaip valstybės narės, ***kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą***, piliečiams.
2. Specialių poreikių turintiems tarptautinės apsaugos gavėjams, pavyzdžiui, nėsčiosioms, ***asmenims su negalia***, asmenims, kurie buvo kankinami, prievartaujami ar patyrė kitokį sunkų psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą, arba nepilnamečiams, kurie patyrė bet kokią smurtą, nepriežiūrą, išnaudojimą, kankinimą ar žiaurų, nežmonišką ir žeminantį elgesį arba nukentėjo nuo ginkluoto konflikto, tinkamos sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant, kai reikia, psichinių sutrikimų gydymą, teikiamos tokiomis pačiomis reikalavimų atitikimu grindžiamomis sąlygomis kaip valstybės narės, ***kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą***, piliečiams.

33 straipsnis
Nelydimi nepilnamečiai

1. Kuo greičiau po to, kai nelydimam nepilnamečiui buvo suteikta tarptautinė apsauga, kompetentingos institucijos ***pagal nacionalinę teisę*** imasi būtinų priemonių, kad būtų ***paskirtas globėjas***.

Kompetentingos institucijos gali tą patį asmenį paskirtą atstovu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/...⁺ 23 straipsnio 1 dalies b punktą arba pagal Direktyvos (ES) 2024/...⁺⁺ 27 straipsnio 1 dalies b punktą, kad jis būtų globėju be oficialaus paskyrimo.

Reglamento (ES) 2024/...⁺ 23 straipsnio 2 dalies b punkte arba Direktyvos (ES) 2024/...⁺⁺ 27 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas atstovas] išlieka atsakingas už nelydimą nepilnametį tol, kol bus paskirtas globėjas.

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)), numerį.

⁺⁺ OL: prašom tekste įrašyti direktyvos, esančios dokumente PE-CONS 69/23 (2016/0222(COD)), numerį.

Organizacijos arba fiziniai asmenys, kurie turi arba potencialiai galėtų turėti interesų konfliktą su nelydimo nepilnamečio interesais, negali būtų skiriami to nepilnamečio globėjais.

Tais atvejais, kai globėju paskiriama organizacija, ji kuo greičiau paskiria **fizinį** asmenį, atsakingą už nelydimo nepilnamečio globėjo pareigų vykdymą pagal šį reglamentą.

2. ***Šio reglamento tikslais, siekdamas apsaugoti vaiko interesus ir nelydimo nepilnamečio bendrą gerovę, globėjas:***

- a) ***užtikrina***, kad nelydimas nepilnametis galėtų naudotis visomis pagal šį reglamentą atsirandančiomis teisėmis;
- b) ***padedą ir, kai taikytina, atstovauja nelydimam nepilnamečiui tuo atveju, kai panaikinamas nelydimo nepilnamečio pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas, ir***

c) kai taikytina, padeda atlikti šeimos paiešką, kaip numatyta 7 dalyje.

Globėjai:

- a) turi turėti reikiamą kompetenciją ir būti dalyvavę pirminiuose bei dalyvauti nuolatinuose reikiamuose mokymuose, susijusiuose su nelydimų nepilnamečių teisėmis ir poreikiais, įskaitant mokymus apie taikytinus vaiko apsaugos standartus;*
- b) privalo laikytis nacionalinėje teisėje nustatytų konfidencialumo taisyklių, susijusių su jų darbo metu gauta informacija;*
- c) negali būti įtraukti į su vaikais susijusių nusikaltimų ir nusižengimų arba nusikaltimų ar nusižengimų, dėl kurių kiltų didelių abejonių dėl jų gebėjimo prisiimti atsakomybę už vaikus, registrus.*

3. *Siekdamos užtikrinti, kad globėjai galėtų veiksmingai atlikti savo funkcijas, o nelydimi nepilnamečiai galėtų veiksmingai naudotis savo teisėmis ir lengvatomis, kompetentingos institucijos paskiria kiekvieną globėją atstovauti proporcingam ir pakankamai ribotam skaičiui nelydimų nepilnamečių.*

4. *Pagal nacionalinę teisę valstybės narės užtikrina, kad būtų numatyti subjektai, įskaitant teismines institucijas, arba asmenys, atsakingi už nuolatinę globėjų priežiūrą ir stebėseną, siekiant užtikrinti, kad jie tinkamai atliktų savo funkcijas.*

Pirmoje pastraipoje nurodyti subjektai ir asmenys įvertina globėjų darbą, visų pirma tais atvejais, kai yra požymių, kad globėjai netinkamai vykdo savo funkcijas. Tokie subjektai ir asmenys nedelsdami nagrinėja nelydimų nepilnamečių skundus dėl savo globėjų.

Prireikus kompetentingos institucijos pakeičia asmenį, kuris veikia kaip globėjas, visų pirma tais atvejais, kai jos mano, kad tas asmuo netinkamai atliko savo funkcijas.

Kompetentingos institucijos nelydimų nepilnamečių amžiui tinkamu būdu ir taip, jog užtikrintų, kad nepilnamečiai suprastų, jiems paaiškina, kaip konfidencialiai ir saugiai pateikti skundą dėl globėjų.

5. *Atsižvelgdamos į vaiko interesus, kompetentingos institucijos nelydimus nepilnamečius apgyvendina:*

- a) su suaugusiu giminaičiu;
- b) globėjų šeimoje;
- c) specialiuose nepilnamečių apgyvendinimo centruose arba
- d) kitose nepilnamečiams gyventi tinkamose vietose.

Į nelydimų nepilnamečių nuomonę atsižvelgiama pagal jų amžių ir brandą.

6. Jei įmanoma, atsižvelgiant į nelydimų nepilnamečių interesus, visų pirma į jų amžių ir brandą, broliai ir (arba) seserys neišskiriami. Nelydimų nepilnamečių gyvenamoji vieta turi būti keičiama kuo rečiau.

7. ***Tais atvejais, kai nelydimo nepilnamečio*** šeimos narių paieška ***pradėta iki tam nepilnamečiui*** suteikiant tarptautinę apsaugą, suteikus tarptautinę apsaugą ji tęsiama. ***Tais atvejais, kai šeimos narių paieška*** dar nepradėta, ■ ji pradedama kuo greičiau po to, kai suteikiamas pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas, ***su sąlyga, kad tai atitinka nepilnamečio interesus.***

Tais atvejais, kai nepilnamečio arba jo artimųjų giminaičių, ypač jei jie liko kilmės šalyje, gyvybei ar neliečiamybei gali grėsti pavojus, turi būti pasirūpinta, kad informacija apie tuos asmenis būtų renkama, tvarkoma ir siunčiama konfidencialiai, ***kad nebūtų pakenkta jų saugumui.***

■

34 straipsnis

Galimybė gauti būstą

1. Tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiama galimybė gauti būstą ***bent*** tokiomis pačiomis sąlygomis kaip kitiems ***valstybės narės, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, teritorijoje*** teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams, ***kurių padėtis yra iš esmės panaši***.
2. Nacionalinė tarptautinės apsaugos gavėjų paskirstymo tvarka užtikrina, kad ***tarptautinės apsaugos gavėjams būtų taikomos tokios pačios sąlygos, išskyrus atvejus, kai nevienodų sąlygų taikymas yra objektyviai pateisinamas***. Tokia nacionalinė praktika turi užtikrinti lygias galimybes gauti būstą.

35 straipsnis

Galimybė dalyvauti integracijos programose

1. Siekiant *skatinti ir* palengvinti tarptautinės apsaugos gavėjų integraciją į *valstybės narės, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą*, visuomenę, jiems suteikiama galimybė dalyvauti valstybės narės rengiamose *arba remiamose* jų specialius poreikius atitinkančiose integracijos programose, *kurias kompetentingos institucijos laiko tinkamomis*, visų pirma lankyti kalbų kursus, dalyvauti pilietinio ugdymo ir integracijos programose ir gauti profesinį mokymą.
2. *Tarptautinės apsaugos gavėjai dalyvauja integracijos programose, kai valstybėje narėje, kuri jiems suteikė tarptautinę apsaugą, dalyvauti tose programose yra privaloma. Tokios integracijos programos turi būti prieinamos ir nemokamos.*

3. *Nukrypstant nuo šio straipsnio 2 dalies ir nedarant poveikio 31 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai, valstybės narės gali taikyti mokestį už dalyvavimą tam tikrose privalomose integracijos programose, kai tarptautinės apsaugos gavėjas turi pakankamai lėšų, o toks mokestis tarptautinės apsaugos gavėjui nesudaro nepagrįstai didelės naštos.*
4. *Kompetentingos institucijos netaiko sankcijų tarptautinės apsaugos gavėjams, jeigu jie negali dalyvauti integracijos programose dėl nuo jų nepriklausančių aplinkybių.*

36 straipsnis

Repatriacija

Tarptautinės apsaugos gavėjams, kurie pageidauja būti repatrijuoti, ***gali būti teikiama*** pagalba.

VIII SKYRIUS

ADMINISTRACINIS BENDRADARBIAVIMAS

37 straipsnis

Bendradarbiavimas

Šio reglamento tikslais kiekviena valstybė narė paskiria nacionalinį kontaktinį punktą ir nurodo jo adresą Komisijai. Komisija pateikia tą informaciją kitoms valstybėms narėms.

Bendradarbiaudamos su Komisija, valstybės narės imasi visų tinkamų priemonių, kurių reikia kompetentingų institucijų tiesioginiam bendradarbiavimui užmegzti ir jų keitimuisi informacija užtikrinti.

38 straipsnis

Darbuotojai

Šį reglamentą taikančioms institucijoms ir kitoms organizacijoms turi būti surengti arba rengiami reikiami mokymai ir jos privalo laikytis konfidencialumo principo ■ dėl bet ***kokių asmens duomenų, kuriuos jos gauna vykdydamos funkcijas, kaip nustatyta nacionalinėje teisėje.***

IX SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

I

39 straipsnis
Stebėseną ir vertinimą

Ne vėliau kaip ... *[dveji metai]* nuo šio reglamento taikymo pradžios dienos/, o vėliau kas penkerius metus Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šio reglamento taikymo ataskaitą ir, kai tinkama, pasiūlo reikiamų pakeitimų.

Ne vėliau kaip likus devyniems mėnesiams iki pirmoje pastraipoje nustatyto atitinkamo termino pabaigos valstybės narės nusiunčia Komisijai visą informaciją, reikalingą toje pastraipoje nurodytai ataskaitai parengti.

40 straipsnis
Direktyvos **2003/109/EB** dalinis pakeitimas

Direktyva 2003/109/EB iš dalies keičiama taip:

1) 4 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa pakeičiama taip:

„Apskaičiuojant asmenų, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, 1 dalyje nurodytą laikotarpį, įtraukiamas laikotarpis nuo tos dienos, kurią pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas, kurio pagrindu buvo suteikta ta tarptautinė apsauga, iki dienos, kurią buvo išduotas Reglamento (ES) 2024/...⁺ 24 straipsnyje nurodytas leidimas gyventi šalyje.

^{*} 2024 m. d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/... dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartų, kuriuo iš dalies keičiama **■** Tarybos direktyva 2003/109/EB ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES (OL L, ..., ELI:...);“;

⁺ OL: prašom įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 70/23 (2016/0223(COD)), numerį.

2) 4 straipsnyje įterpiama ši dalis:

„3a. Nustačius, kad tarptautinės apsaugos gavėjas yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jam suteikė tarptautinę apsaugą, nors pagal atitinkamą nacionalinę, Sąjungos **arba tarptautinę** teisę joje būti ar gyventi neturi teisės, apskaičiuojant 1 dalyje nurodytą laikotarpį neatsižvelgiama į teisėto buvimo **valstybėje narėje, kuri suteikė tarptautinę apsaugą**, laikotarpį iki minėtosios situacijos. ■

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, visų pirma tais atvejais, kai tarptautinės apsaugos gavėjas įrodo, kad buvimą ar gyvenimą šalyje neturint tokios teisės lėmė nuo jo nepriklausančios aplinkybės, valstybės narės gali vadovaudamosi savo nacionaline teise numatyti, kad 1 dalyje nurodyto laikotarpio skaičiavimas nebūtų nutraukiamas.“;

3) **26 straipsnio pirma pastraipa pakeičiama taip:**

■

„Valstybės narės užtikrina, kad įsigalioję įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip 2006 m. sausio 23 d. ***Valstybės narės užtikrina, kad įsigalioję įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies trečios pastraipos ir 3a dalies būtų laikomasi ne vėliau kaip ...*** [šio reglamento taikymo dienos]. ■ Jos nedelsdamos ***pateikia*** Komisijai ***tų teisės aktų nuostatų tekstą.***“

41 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2011/95/ES panaikinama nuo ... [šio reglamento taikymo diena]. Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal ***II*** priede pateiktą atitikties lentelę.

Ta apimtimi, kuria Direktyva 2004/83/EB²¹ toliau privaloma valstybėms narėms, kurioms Direktyva 2011/95/ES nėra privaloma, Direktyva 2004/83/EB panaikinama nuo dienos, kai toms valstybėms narėms šis reglamentas tampa privalomas. Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šį reglamentą.

²¹ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004 9 30, p. 12).

42 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas taikomas nuo ... [dvidešimt penkto mėnesio pirma diena po jo įsigaliojimo].

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta ...

Europos Parlamento vardu

Tarybos vardu

Pirmininkė

Pirmininkas / Pirmininkė

I PRIEDAS

INFORMACIJA, KURI TURI BŪTI PATEIKTA TARPTAUTINĖS APSAUGOS GAVĖJAMS

Kuo greičiau po to, kai tarptautinės apsaugos gavėjui suteikta tarptautinė apsauga, jam pateikiama bent tokia informacija apie teises ir pareigas, susijusias su jo pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusu. Prireikus informaciją gali pateikti skirtingos institucijos, paslaugų teikėjai arba atitinkami kontaktiniai punktas.

I. Informacija apie su gyvenimu ir buvimu šalyje susijusias teises ir pareigas

a) Tarptautinės apsaugos gavėjo teisė gauti leidimą gyventi šalyje (24 straipsnis):

- Kaip ir kur pateikti prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje ir informacija apie kompetentingą instituciją arba atitinkamą kontaktinį punktą.***

- b) Tarptautinės apsaugos gavėjo šeimos narių teisė gauti leidimą gyventi šalyje (23 straipsnis):*
- Kaip ir kur pateikti prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje ir informacija apie kompetentingą instituciją arba atitinkamą kontaktinį punktą.*
 - Informacija šeimos narių, kuriems išduotas leidimas gyventi šalyje, teises.*
- c) Teisė prašyti išduoti kelionės dokumentą (25 straipsnis):*
- Kaip ir kur pateikti prašymą išduoti kelionės dokumentą ir informacija apie kompetentingą instituciją arba atitinkamą kontaktinį punktą.*
- d) Teisė laisvai judėti valstybėje narėje ir galimi to judėjimo apribojimai (26 straipsnis):*
- Kai taikytina, reikalavimas apsigyventi arba įsiregistruoti konkrečioje savivaldybėje ir informacija apie kompetentingą instituciją arba atitinkamą kontaktinį punktą.*

e) Teisė laisvai judėti Sąjungoje (27 straipsnis):

- *Pareiga gyventi valstybėje narėje, kuri suteikė tarptautinę apsaugą.*
- *Teisė judėti Šengeno erdvėje ir naudotis tokia teise sąlygos, kaip nurodyta Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 21 straipsnyje, ir teisė prašyti leidimo ir gauti leidimą gyventi kitoje valstybėje narėje pagal tos valstybės narės nacionalinę teisę arba atitinkamas Sąjungos teisės arba tarptautinių susitarimų nuostatas.*
- *Galimos sankcijos, susijusios su laikotarpių skaičiavimu pagal Direktyvą 2003/109/EB, ir atsiėmimo procedūra pagal Reglamentą (ES) 2024/...⁺, kai tarptautinės apsaugos gavėjas nesilaiko atitinkamų taisyklių ir pažeisdamas Konvenciją dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo be leidimo viršija buvimo kitoje valstybėje narėje trukmę arba be leidimo būna ar gyvena toje valstybėje narėje.*

⁺ OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 21/24 (2020/0279(COD)), numerį.

II. Informacija apie su integracija susijusias teises

a) Teisė įsidarbinti (28 straipsnis):

- *Galimybei įsidarbinti arba užsiimti savarankiška veikla keliami administraciniai reikalavimai.*
- *Kai taikytina, apribojimai, susiję su darbu valstybės tarnyboje.*
- *Atitinkama įdarbinimo įstaiga arba kontaktinis punktas papildomai informacijai gauti.*

b) Nepilnamečių teisė įgyti išsilavinimą (29 straipsnio 1 dalis):

- *Minimalus privalomo mokyklinio ugdymo amžius.*
- *Kai taikytina, galimybei naudotis švietimo sistema keliami administraciniai reikalavimai.*

c) Suaugusiųjų teisė naudotis bendrojo ugdymo sistema (29 straipsnio 2 dalis):

- *Galimybei naudotis bendrojo ugdymo sistema keliami reikalavimai, įskaitant administracinius reikalavimus.*

- d) *Teisė naudotis kvalifikacijos pripažinimo ir gebėjimų patvirtinimo procedūromis (30 straipsnis):*
- *Kompetentingos nacionalinės institucijos arba atitinkami kontaktiniai punktai, teikiantys informaciją apie reglamentuojamas profesijas, kuriomis galima verstis tik turint oficialų kvalifikacijos pripažinimą, ir tokio pripažinimo administracinės procedūros.*
- e) *Informacija apie atitinkamas ankstesnio mokymosi rezultatų ir patirties vertinimo, patvirtinimo ir pripažinimo sistemas (30 straipsnio 3 dalis):*
- *Kai taikytina, informacija apie tokias schemas ir atitinkamas kontaktinis punktas, galintis suteikti daugiau informacijos.*
- f) *Teisė į tokias pačias sąlygas socialinės apsaugos srityje kaip ir piliečiams (31 straipsnis):*
- *Atitinkamas kontaktinis punktas, galintis suteikti daugiau informacijos.*

g) Teisė į socialinę paramą (31 straipsnis):

- *Kai taikytina, išmokų, kurios neteikiamos papildomos apsaugos gavėjams, sąrašas.*
- *Atitinkamas kontaktinis punktas, galintis suteikti daugiau informacijos.*

h) Teisė į sveikatos priežiūros paslaugas tokiomis pačiomis reikalavimų atitikimu grindžiamomis sąlygomis kaip ir piliečiams (32 straipsnis):

- *Bendroji informacija apie galimybei naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis keliamas sąlygas.*
- *Kai taikytina, kontaktinis punktas, teikiantis paslaugas nuo smurto, išnaudojimo, kankinimo ar žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio nukentėjusiems asmenims.*

i) Teisė gauti būstą tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir kiti valstybėje narėje teisėtai gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai (34 straipsnis):

- *Kai taikytina, pagrindinė informacija apie turimas socialinio būsto programas.*

- *Kai taikytina, gyvenamosios vietos reikalavimai taikant paskirstymo tvarką.*
- *Kompetentinga institucija arba atitinkamas kontaktinis punktas, galintys suteikti daugiau informacijos.*

j) Teisė dalyvauti tinkamomis laikomose integracijos programose, kuriose, kai taikytina, dalyvauti yra privaloma (35 straipsnis):

- *Kai taikytina, informacija apie privalomas integracijos programas.*
- *Atitinkamas kontaktinis punktas, galintis suteikti daugiau informacijos.*

III. Informacija apie konkrečias nelydimų nepilnamečių teises (33 straipsnis)

- *Informacija apie teisę į globėją ir globėjo pareigas.*
 - *Informacija apie skundo dėl globėjo pateikimą.*
-

II PRIEDAS

Atitikties lentelė

Direktyva 2011/95/ES	Šis reglamentas
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnio a punktas	3 straipsnio 3 punktas
2 straipsnio b punktas	3 straipsnio 4 punktas
2 straipsnio c punktas	-
2 straipsnio d punktas	3 straipsnio 5 punktas
2 straipsnio e punktas	3 straipsnio 1 punktas
2 straipsnio f punktas	3 straipsnio 6 punktas

2 straipsnio g punktas	3 straipsnio 2 punktas
2 straipsnio h punktas	3 straipsnio 7 punktas
2 straipsnio i punktas	3 straipsnio 8 punktas
2 straipsnis j punktas, išanginė formuluotė	3 straipsnio 9 punktas, išanginė formuluotė
2 straipsnio j punkto pirma įtrauka	3 straipsnio 9 punkto a papunktis
2 straipsnio j punkto antra įtrauka	3 straipsnio 9 punkto b papunktis
2 straipsnio j punkto trečia įtrauka	3 straipsnio 9 punkto c papunktis
2 straipsnio k punktas	3 straipsnio 10 punktas
2 straipsnio l punktas	3 straipsnio 11 punktas
2 straipsnio m punktas	3 straipsnio 12 punktas

2 straipsnio n punktas	3 straipsnio 13 punktas
-	3 straipsnio 14, 15, 16, 17 ir 18 punktai
3 straipsnis	-
4 straipsnio 1 ir 2 dalys	4 straipsnio 1 ir 2 dalys
-	4 straipsnio 3 dalis
4 straipsnio 3 dalies a–e punktai	¹
4 straipsnio 4 ir 5 dalys	4 straipsnio 4 ir 5 dalys
5 straipsnis	5 straipsnis

¹ Žr. Reglamento (ES) 2024/... [OL: prašom įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD))], numerį] 33 straipsnio 2 dalį.

6 straipsnis	6 straipsnis
7 straipsnis	7 straipsnis
8 straipsnio 1 dalis	8 straipsnio 1 dalis
-	8 straipsnio 2 ir 3 dalys
8 straipsnio 2 dalis	8 straipsnio 4 dalis
-	8 straipsnio 5 ir 6 dalys
9 straipsnis	9 straipsnis
10 straipsnio 1 ir 2 dalys	10 straipsnio 1 ir 2 dalys
-	10 straipsnio 3 dalis
11 straipsnio 1 dalis	11 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa

11 straipsnio 2 dalis	11 straipsnio 2 dalies a ir b punktai
11 straipsnio 3 dalis	-
12 straipsnio 1 dalis	12 straipsnio 1 dalis
12 straipsnio 2 dalies a, b ir c punktai	12 straipsnio 2 dalies a, b ir c punktai
12 straipsnio 3 dalis	12 straipsnio 3 dalis
-	12 straipsnio 4 ir 5 dalys
13 straipsnis	13 straipsnis
14 straipsnio 1 dalis	14 straipsnio 1 dalies a punktas

14 straipsnio 2 dalis	14 straipsnio 4 dalis
14 straipsnio 3 dalies a punktas	14 straipsnio 1 dalies b punktas
14 straipsnio 3 dalies b punktas	14 straipsnio 1 dalies c punktas
14 straipsnio 4 dalies a punktas	14 straipsnio 1 dalies d punktas
14 straipsnio 4 dalies b punktas	14 straipsnio 1 dalies e punktas
14 straipsnio 5 dalis	14 straipsnio 2 dalis
14 straipsnio 6 dalis	14 straipsnio 3 dalis
-	14 straipsnio 4 dalis

15 straipsnis	15 straipsnis
16 straipsnio 1 dalis	16 straipsnio 1 dalis
16 straipsnio 2 dalis	16 straipsnio 2 dalies a ir b punktai
16 straipsnio 3 dalis	16 straipsnio 3 dalis
17 straipsnio 1 dalies a, b, c ir d punktai	17 straipsnio 1 dalies a, b, c ir d punktai
17 straipsnio 2 dalis	17 straipsnio 2 dalis
17 straipsnio 3 dalis	17 straipsnio 3 dalis
	17 straipsnio 4 ir 5 dalys
18 straipsnis	18 straipsnis

19 straipsnio 1 dalis	19 straipsnio 1 dalies a punktas
19 straipsnio 2 dalis	19 straipsnio 1 dalies b punktas
19 straipsnio 3 dalies a punktas	19 straipsnio 1 dalies b punktas
19 straipsnio 3 dalies b punktas	19 straipsnio 1 dalies c punktas
19 straipsnio 4 dalis	19 straipsnio 2 dalis
21 straipsnis	21 straipsnis
20 straipsnio 1 dalis	20 straipsnio 1 dalis
22 straipsnis	20 straipsnio 2 dalis

20 straipsnio 3 dalis	20 straipsnio 4 dalis
20 straipsnio 4 dalis	20 straipsnio 4 dalis
20 straipsnio 5 dalis	20 straipsnio 5 dalis
21 straipsnio 1 dalis	21 straipsnis
21 straipsnio 2 dalis	-
21 straipsnio 3 dalis	-
22 straipsnis	22 straipsnis
23 straipsnio 1 dalis	-

23 straipsnio 2 dalis	23 straipsnio 1 ir 4 dalys
-	23 straipsnio 2 dalis
23 straipsnio 3 dalis	23 straipsnio 3 dalis
23 straipsnio 4 dalis	23 straipsnio 5 dalis
23 straipsnio 5 dalis	23 straipsnio 7 dalis
24 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	24 straipsnio 2 dalis
24 straipsnio 2 dalis	26 straipsnio 4 dalies antra pastraipa
25 straipsnis	25 straipsnis

26 straipsnio 1 dalis	28 straipsnio 1 dalis
26 straipsnio 2 dalis	28 straipsnio 2 dalies c ir d punktai
26 straipsnio 3 dalis	28 straipsnio 3 dalis
26 straipsnio 4 dalis	31 straipsnis
27 straipsnis	29 straipsnis
28 straipsnio 1 ir 2 dalys	30 straipsnio 1 ir 2 dalys
-	30 straipsnio 3 dalis
29 straipsnio 1 dalis	31 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
-	31 straipsnio 1 dalies antra pastraipa
29 straipsnio 2 dalis	31 straipsnio 2 dalis

30 straipsnis	32 straipsnis
31 straipsnio 1 dalis	33 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
-	33 straipsnio 1 dalies antra pastraipa
31 straipsnio 2, 3, 4, 5 ir 6 dalys	33 straipsnio 2, 3, 4, 5, 6 ir 7 dalys
32 straipsnis	34 straipsnis
33 straipsnis	26 straipsnis
34 straipsnis	35 straipsnio 1 dalis
-	35 straipsnio 2 dalis

35 straipsnis	36 straipsnis
36 straipsnis	37 straipsnis
37 straipsnis	38 straipsnis
38 straipsnis	39 straipsnis
39 straipsnis	-
-	40 straipsnis
40 straipsnis	41 straipsnis
41 straipsnis	42 straipsnis
42 straipsnis	-
